برنجی سنه　　　بیان الحق　　　عدد - ۱۰

فی ۱۳ ذی القعده سنه ۳۲۶ وفی ۲۴ تشرین ثانی سنه ۳۲۴

جمعیت علمیهٔ اسلامیه‌نك ناشر افکاریدر

صاحب امتیاز	سرمحرر	مدیر مسئول
فاتح مجیز درسعاملرندن	فاتح مجیز درسعاملرندن	محمد فطین
شهری احمد افندی	مصطفی صبری	

مندرجات

نسخه‌سی ۵۰ پاره‌در

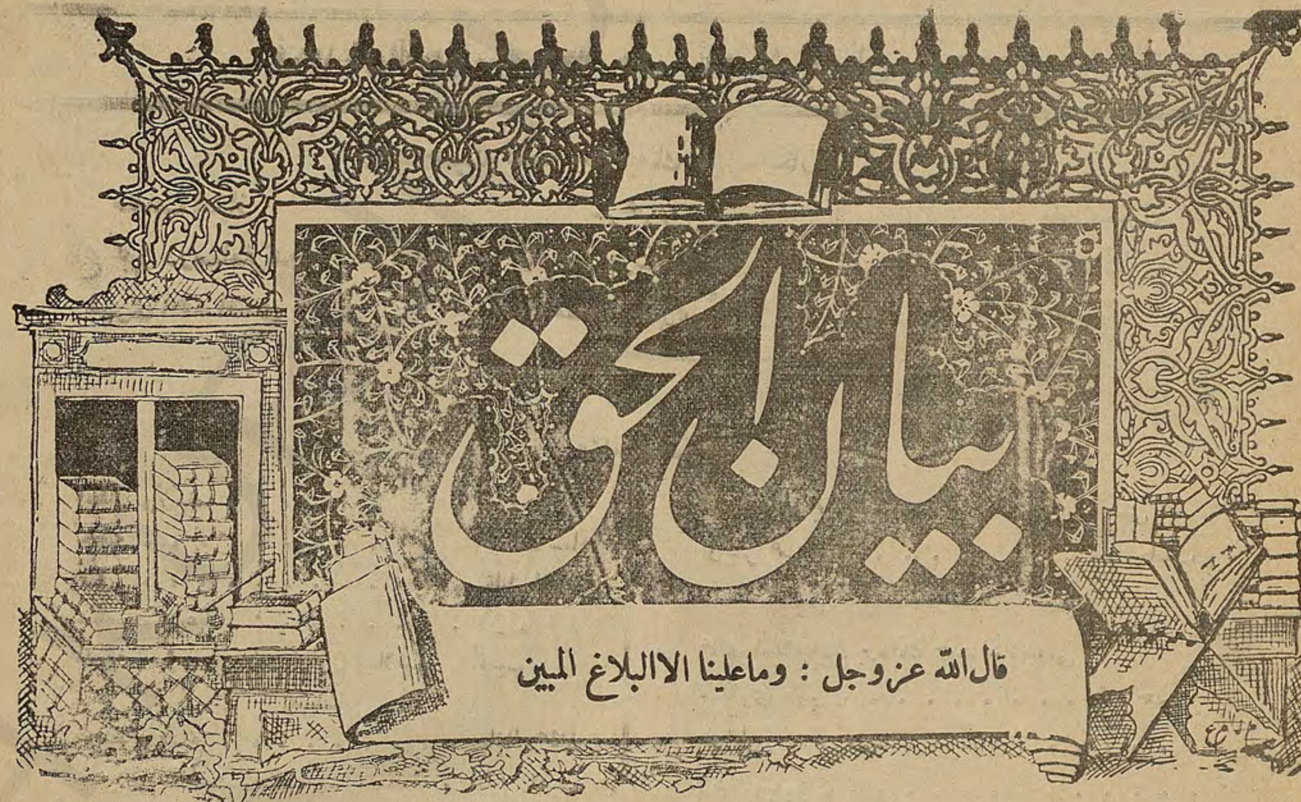
آبونه اجرتی

استانبول ایچون	ولایات ایچون	ممالك اجنبیه ایچون
برسنه‌لك ۷۵ غروش	۸۵ غروش	۱۸ فرانق
التی آیلغی ۴۰ «	۴۵ «	۹,۵ «

درج ایدلمیان اوراق اعاده اولنماز

قارئلرمزه :

اکثر مقالاته آیات کریمه واحادیث نبویه درج ایدلمش بولندیغی نظر اعتباره آلنه‌رق رعایتسزلکده بولنلماسی رجا اولنور .

دینی ، ادبی ، سیاسی ، فنی پازارایرتسی کونلری نشر اولنور هفته‌لك غزته‌در

ابطال وتزييف

—

ممالك عثمانیه‌ده اموال غیر منقوله واوقاف حقنده آچیق مکتوب عنوانیله طبع ایدلمش برساله کمال تأنیله مطالعه ایدلدی .

محررینك شریعته وقوانین مملکتـه وقوفی وبوایکی مهم خصوصده اصلا نصیبی بولنمدیغی تبین ایتدیکی کبی ملیت شرفندن دخی بالکلیه محروم وسعادت وطن آرزوسندن فرسخ فرسخ اوزاقده اولدیغی عالمه معلوم اولمشدر .

محرر دور منحوس استبداده عائد اولان نظامات ومؤسساتك الغاسنی یاتعدیلنی طلب وبونلر دره بکلکدن قالمه عادات ایدوکنی والیوم حکومتك رقبهٔ اراضی یه مالکیتی فرضیاتی منسلب اولمسی لازم کله‌جکنی بیان ایدیور .

محررك سورهٔ انفالده کی تخمیس آیتك وضع وتأسیس ایلدیکی احکام جلیله ایله کتب فقهیه‌ده ممالك مفتوحه حقنده اولنه‌جق معاملاته دائر مسائلدن بی‌خبر اولدیغی سرد ایلدیکی مطالعات عندیه‌دن مستبان اولیور .

اراضئ امیریه‌نك بلا قید وشرط بعدالوفات تأمین دین ایتمسنه مساعده اولنمق یعنی بویولده برمادهٔ نظامیه وضع ایدلمك ممکن ایسه‌ده اراضئ امیریه‌نك اهالی‌یه تملیك ایدلمسی برطاقم قیود شرعیه تحتنده اولمغله برابر مصلحت ومنفعت عامه‌نك وجودی دخی شرط ولازمدر.

سلطنت عثمانیه‌نك بدایت تأسیسندن بری رقبهٔ اراضینك بیت‌الماله عائدیتی اساسی محافظه ایدیله کلمش وعصرلردن بری کلوب کیدن اکابر وعلما منفعت دولتی

بونك محفوظیتنده بولمش وبوده برامر مشروع بولنمش اولدیغندن حکومت بو کبی افکار سخیفه ومطالعات ردیه اصحابنك آرای عدالت شکنانه‌سنه توفیق حرکت ایده‌مز .

مؤسسات خیریه وجماعات مذهبیه‌نك وقف صورتیله دکل ملك اولمق اوزره تصرف امواله صلاحیتلری اولمامسی طبیعیدر . عقاراتك اکثریسی یا وقف یا ارض میریدر . بر وقفك ثانیا دیکر جهته وقف وتخصیصنك بطلاننده ارتیاب یوقدر . بوحالده بو کبی مؤسسات نامنه اراضی وعقارك کچورلمسنه مساعده ایدلدیکی صورتده میدانه کله‌جك مشکلات ومفاسدی ادراك ایتمامك مسلوب الشعور اولنلرك خصیصه‌لریدر .

اراضی امیریه متصرفی مستأجر ایکن کندینه عائد اولمیان اراضی‌یی مؤسسات خیریه‌یه کچوره‌رك وقف ایده بیلمنك عدم امکانی بدیهیات اموردندر .

محرر عقود مواضعه‌ده غرابت بولمق غرابتنده بولنیور . هر دولتده قبول اولنمشدر که طرفین عاقدین آسایش مملکتی اخلال ایتامك وقوانینه مخالف بولنمامق شرطیله هردرلو عقود ومقاولاته مباشرت ایتمکه صلاحیتلری دركاردر .

بو کبی عقودی ایجاددن کمسنه‌یی منع واهالینك حقوق شخصیه‌لرینه تعرض ایتمکه حکومتك حقی یوقدر . اوت ، حکومت بعض عقودده مضرت مشاهده ایتدیکی تقدیرده آکا متعلق دعاوینك استماعنی منع ایده‌بیلور .

بناءً علیه حکومت اهالی‌یه « مواضعه دعواسنی استماعدن حکام ممنوعدر » دیه بیلور .

محرر ، اموال مشترکه حصه دارانندن بعضلرینك رضاسی اولماسه بیله مقاولات محررلکی واسطه‌سیله حصهٔ قلیله‌نك دیکر حصه‌داره بیع ایدلمنك اصول اتخاذی لابد ایدوکنی ادعا ایتمشدر .

بوادعاسی کندیسنك احکام شرعیه‌دن بالکلیه اعمی اولدیغنه دلالت ایتدیکی کبی قانون اساسینك یکرمی برنجی ماده‌سندن دخی غافل بولندیغنه دلالت ایلیور .

محرر ، دفتر خاقانی مأمورلرینك ارتکاب وارتشا- لرندن وبوندن طولایی قیودی تشویش ایلمش اولدقلرندن بحث ایدییور . آنلرده بوایکی عظیم جنایتك فاعلی دکللر ایسه علیهنه دعوی ایدرك لکه‌لرینی تمیزلرلر.

محرر ، برملك بردائنه رهن ایدلدکدن صکره ایکنجی و اوچنجی وهکذا دائنلره دخی رهن ایدلمسنك محسناتنی ادعا ایلیور .

برمال بردائنك آلاجغنه مقابل رهن وحبس وتوقیف ایدلدکده اولکی دائنك کل مالده کی حق حبسنك اخلالنه باعث اوله‌جغنی دوشونه‌مامش ومجله‌ده کی رهنك احکامندن بالکلیه بیکانه قالمش ومکتبك قپوسی اوکندن کچمامش اولدیغی تبین ایدیور .

نته کیم املاکك ترهین اصولی وفاءً بیع ایتمکه متوقف ایدوکنی ادعاایلمسی عن جهل بردعوادر .

محرر ، وقفك اجاره‌سنك ضمیله ملکه قلب ایدلمسنك شرعا جوازینی ادعا ایله شریعت مطهره‌یه بهتان عظیمده بولنیور ، وتلویث قلمه بادی اوله‌جق سفسطه کارانه دلیللر ایراد واوقاف مندرسه‌نك آلنمسی حقنده اراده بولندیغی ذکر ایلیور .

اوقاف هیچ بر وقتده مندرس اولماز و اوقاف صحیحه‌نك مشروط لهلری بااراده تغییر ایدیله‌مز . کافهٔ شرایعده وقف اهم اموردن ولوازم انسانیت ومدنیتدن عد اولنمشدر .

محرر ، اعشار ورسومات حکمدارك مالی فرض اولندیغنی ادعا ایلیور . بونی فرض ایدن کندی کبی شریعت غرادن بی خبر اولنلردر . حکمدار امور عامه ایله اشتغالی مقابلنده واجرت اوله‌رق آنجق بلا اسراف ولاتبذیر مقدار کفایه‌سنی بیت المالدن الابیلور . فضله هیچ برشی آلمغه حقی اولمدیغی کبی اوته‌کنه بریکنه ویرمکه دخی صلاحیتی یوقدر آلنان فضله‌نك عینا یاضمانا بیت الماله اعاده ایدلمسی واجبات اموردن اولد- یغی محررك بوندن صکره اولسون اوکرنمسنی توصیه ایده‌رز .

حضرت ابی بکر خلافتلری هنگامنده خدمتلرینه مقابل بیت المالدن نسنه آلمامش فقط بیت الماله عائد بر عبی استعمال ایلمش ووفاتی اثناسنده او عبی بیت ماله اعاده ایلمسنی کریمهٔ مسعوده‌سی عائشه‌یه امر ایلمشدر.

ملکی اقصای شرقه قدر توسیعه موفق اولان حضرت عمر امور عامه‌یه اولان خدمتی مقابلنده بیت المالدن یالکز بش غروش یومیه آلمشدر.

عمر بن عبدالعزیز مقام خلافته کچدیکنده حضرت عمر کبی بیت مالدن مقدار مناسب وکفایه اجرت آلمسی جائز اوله‌جغی کندیسنه افاده اولندیغنده « عمرك مالی یوغیدی بیت مالدن آلمغه مجبور ایدی بنم ایسه مقدار کفایه مالم واردر » دیه‌رك اجرت آلمقدن امتناع ایتدی.

مشار الیه مقام خلافته کچدیکنی متعاقب اقامتکاهنده نه قدر اموال وثروت وار ایدیسه کافه‌سنی بیت الماله رد ایلمش وچامه‌شورینی دکشدیرمك ایچون بر ایکنجی کوملکه مالك بولنمامش ایدی.

محرر آغوب پاشانك اهانتی اوله‌رق برچوق اراضی خزینهٔ خاصه طرفندن ضبط ایدلمش اولدیغنی بالبیان بونك بیت ماله اعاده‌سنی طلب ایدیور. بوقدر سفسطه‌لر ایچنده شو محق وشرعه وناموس خلافته موافق طلبه تصادف ایدیورز. پادشاهلرك شرف وسعادتی ملکك معموریتنده وملتك تعالیسنده‌در. یوقسه ادخار ثروت وسامانده دکلدر، برتاجره تجارتی یولنده تزیید ثروت ایلمسی یاقیشور اما برخلیفه‌نك اهالی صرتندن خزینه‌سنی طولدیرمقدن تبری ایلمسی لابددر.

آغوب پاشانك خلافته قارشو ایتدیکی اهانتی خلیفهٔ مسلمینك ازاله‌یه مسارعت ایلمسی لازمدر.

بیت الماله عائدیتی، اهالیٔ فقرا صرتندن آلندیغی بی کمان بولنان سرای خزینه‌دن — عمر بن عبدالعزیز کبی — بیت الماله اعاده ایتمکله مسارعت ایله مقام عالی‌العال خلافتی اوچ یوز ملیون اهالیٔ اسلامیه نظرنده تبرئه ایتمك لازمدر.

نبی ذیشانك، صحابهٔ عالیشانك، خلفای خمسهٔ قدسیت نشانك یاپمدقلری، عار ایلدکلری بوکبی شیلردن، اومقام سعادت اتسامك جمع حطام الدنیا شائبه‌لرندن مصونیتنه چالشمق خصوصنده بتون علمانك علی العموم ارباب دین وتقوانك غیرت وفعالیت کوستر- ملری لازمدر،

خطبه

—

مشارق ومغاربه حکمران اولمق استعدادیله بعث بیوریلان ذات پرسود لولا کینك تشبث عظیمنده نائل اولدقلری توفیقات صمدانیه، وسائط واسباب ظاهره‌دن خالی دکلدر. اك جلی سبب، زبان عذب البیان رسالت پناهیلریدر.

هجرت سنیه‌لرندن اولکی محیطی، عزم عالیلرینه مساعد دکل ایدی. مکه‌ده دائما موانع ومزاحمه مصادف اولمسی سببیله اسلامك کندی موقع اجتماعیسنی تحکیم ایده‌بیلنجه‌یه قدر حمایه ونصرت احتیاجنده بولندیغی دوشونوب تدبیر دیکر اتخاذی ایجاب ایتدیکی زمان ایلك اول خارج مملکت ایله برمناسبت تأسیسی ومساعد براستنادکاه احضار وتهیئه‌سی فکرنی تعقل بیورمشلردر. طائف سفر همایونلری مسلمینك حبشه هجرتلری، بو مقصد ایله برابر عربلرك هرسنه عکاظ، مجنه، ذی المجاز کبی مواسم معینه‌ده وحج ایچون مکه وحوالیسنده طوپلانمقده اولملرندن طولایی شو تصور عالینك تطبیقی تجربه‌سی امرنده اك مساعد زمین اك موافق محیط ینه مکه اوله‌جق ایدی.

—

حجاج عربدن مواسم مختلفه‌ده ملاقات ایلدیکی جماعات میاننده بالخاصه اهل مدینه، شایان تذکاردر. بونلر، مدینه‌ده‌کی اسرائیلی قومشولرندن دفعات ایله دیکله‌دکلری پیام بعثت محمدیه‌یه آلشمش اولدقلری ایچون ملاقات وصحبت سنیه‌دن پك قولای متحسس اولمشلردر. حکمران خطهٔ رسالتك اثنای ملاقاتلرنده شو مصاحبلری اوزرنده اجرای نفوذ ایچون استعمال ایده‌جکی آلت وقوت، علی طریق الخطابه تلقین ایدی:

هجرت سنیه‌لرندن اوچ سنه اول اهل مدینه‌دن آلتی ذاته جمرة العقبه‌ده راست کلمشدر.

ملاقات وصحبت، مأمول سیدالانامیلری مرتبه‌سنده تأثیر کوستره‌رك ایرته‌سی سنه محل ملاقاتده اون ایکی، دها ایرته‌سی سنه یتمش ایکی ذات حاضر اولمش صوککی سنه ینه عین موقعده فقط کیجه وقتی وقوعه کلان ملاقات، دربار عالی‌یه عقد بیعت وعهد اطاعت ایله نتیجه‌لنمشدر.

عقد واقعه کوره (کرك منشطده کرك مکرهده اطاعت کرك عسر کرك یسر زمانلرنده اتفاق ایده‌جکلر، امر بالمعروف نهی عن المنکر خصوصنده هم حال وهم دل بولنه‌جقلر، الله یولنده لومهٔ لائمدن چکنمیوب حق سویلیه‌جکلر، نصرت وحمایتدن ال چکمیه‌جکلر، کندی نفسلری واهل بیتلری کبی منع ومدافعه ایلیه‌جکلر) دی مدینه، اندن صکره ذات نبوتپناهیلرینك امر همایونلرینه آماده و اصحاب کراملرینی قبوله کشاده برشکله کلدی.

دوشونیلورسه بولنورکه تشبث ودعوت سنیه‌نك جمیع صفحاتنده‌کی موفقیتده اسباب مؤثره‌نك اظهری، انجق حسیات عالیه‌سنی کندیلری کندیلرینه مخصوص اولان طلاقت سنیه‌لریله ترجمه وتلقین ایتملریدرکه اوده خطبه وخطابه دیمك ایدی.

ایش یالکز بونکله قالمیه‌رق اهل مدینه‌نك طلب ودعوتی اوزرینه مکه‌دن مصعب بن عمیر رضی الله عنه کوندرلمشدر. وظیفه، اهل مدینه‌یه قرآن اوقومق و اوقوتمق، ضروریات دینیه‌لرینی اوکرتمك اله کانلری دائرهٔ فضا فیض اسلامه آلوب سواد جمعیت اسلامیه‌یی تکثیر ایتمك ایدی. مدینه‌ده جمعیت انصاریه‌نك هردرلو تمایلاتنه نکهبان اوله‌رق اوتمایلاته کوره افکار وحسیاتنی اوقشایه‌رق اورته‌لقده حس اولنان اسلام استعدادینی شوصورتله توسیع وتکمیل ایده‌جك ایدی.

جناب مصعب بن عمیر، اوزمان اسرائیلیلرله نصرانیلرك هفته‌ده معین برر یوم عبادتلری اولدیغنی کوردی. مسلمین اخوانیله (ان للیهود یوماً یجتمعون فیه کل سبعة ایام وللنصاری مثل ذلك فهلم فلنجعل یوماً نجتمع فیه فنذکر الله ونصلی ونشکره) مذاکره‌سنده بولندی ویوم عبادت مسلمین اولمق اوزره هفته‌نك (یوم العروبه)سنی اختیار وعتبهٔ سنیه‌دن استفسار ایدوب (اما بعد فانظروا الیوم الذی تجهر فیه الیهود بالزبور لسبتهم فاجمعوا نساءکم وابناءکم فاذا مال النهار عن شطره فتقربوا الی الله برکعتین) برات عالی مأذونیتنی آلدی.

برات عالینك تعیین وتعریف ایلدیکی کون، مدینه‌جه اوته‌دنبری طانلمقده اولان (یوم العروبه) یه مصادف چیقمشدر.

عالمده ایلك جمعه، بونلرك خزرجی واوسی برجماعت مسلمین ایله قرب مدینه‌ده قلدقلری جمعه نمازی ایدی خطبه‌یی نقبا وانصار کرامدن اسعد بن زرارة رضی الله عنه اوقومش نمازی مصعب قلدیرمشدر.

خطبه وخطابتك اوکونه دکین بزده برشکل وموقع دینیسی یوق ایکن نفس الامرده‌کی لزوم واهمیتی سببیله ایشته اندن اعتباراً صفت وماهیتی دکشمکه باشلادی.

—

انصار کرام، بیعت منعقده‌یی اقاله ایتمامشلردر.. بالعکس جمعیت انصاریه کیتدکجه قوتلنه‌رق قوهٔ اسلامیه‌یه مرکز اولمق اوزره اوکجه عموم اصحاب کرام صکره ذات سیدالانامی هجرت ایتمشلر.. قبادن مدینهٔ طیبه‌یه عزیمت ومواصلتلری یوم جمعه‌یه تصادف ایدرك قبا ایله مدینهٔ منوره اراسنده رانوناء وادیسنده مشهور خطبهٔ شریفه‌لرینی ایراد بیوردیلر. حمد وثناء ایله بالابتداء توصیهٔ تقوی خصوصنی کمال فصاحتله ایفا وعقبه بیعتنده مواد اساسیه‌دن (والنفقة فی العسر والیسر) عهدینك اخطار

اهمیتنه متدائر فقره‌لرله خطبه‌یی اتمام وانها ایلدیلر.

ایشته جمعه وخطبه بوکبی علل واسرار اوزرینه برمنوال مسرود تأسیس وتشریع ایدلمشدر.

صوم صلات حج زکات کبی مکتوباتده علل واسرار تشریعی هنوز کشف وتعیین اولنه‌میانلر، صرف امور تعبدیه‌دن عبارت برحالده بولنورلر وجه وعلت تشریع اولمق اوزره کوستریلان اسباب واسرار تقریبی وظنیدر. وضوء وغسلده سبب وحکمتك مجرد نظافت اولدیغی محقق ومقطوع دکلدر صومده کذلك حمیه‌اولدیغی ادعا ایدیله‌من شوقدرکه مابه‌التشریع بولنان علل واسرارك بری بونلر اولمق جائز در.

واجبات میانده یالکز جمعه خطبه‌سی معلوم‌العله دیه بیلیرز علی‌الاکثر امر دینده وقسماً منافع مسلمینه عائد خصوصات دنیویه‌ده نصیحته محل ـ یعنی نصایح سیاسیه‌یه زمین دینی کبی برشی اولمق ایچوندر.

برصورتده‌که مخاطبلری، بوخطابك لسان عبودیتله تلقین اولنان معناسنه سمع دقتلرینی طوتمغه مجبوردرلر.

ایشه بدایتده تقدیر مرتبه‌سندن باسلایوب سنت فعلیه‌یه تحول ایدن واهمیتندن طولایی بالاخره امر الهی‌یه اقتران قوتیله وجوب درجه‌سنی آلان جمعه وخطبه‌نك بوحالندندرکه وجه واساس تشریعك اونودلمدیغی یعنی اواساسه دقت واعتنا ایدلدیکی وشمدیکی کبی نشر افکار وظیفه‌سنی ایفا ایده‌جك الده مطبوعات کبی مبذول وسائط بولنمدیغی کونلرده منابر، مشهور افکار اکابر اوله‌رق امراء مسلمین، او مقام خطابتده مهم ایشلر کورمشلردر.

صدر اول اسلامده وامویلرله عباسیلر زمانده، صکره‌کی ملوك عرب ایامنده منابر خطباء، حال فعالیتده ایدیلر صکره خیزی کچمش وبزه کلنجه خطبه‌لر تدریجاً تسبیحهٔ محضه‌یه اقتصار ایلمش وبوایسه مراتبك اوهنی اولوب حتی بونك ایچون ابوحنیفه عندنده اقتصار مکروه عد اولنمشدر.

شمدیه قدر دوشمش بولندیغمز تهلکه‌یه امتده‌کی صمتك سبب اولدیغی وانك تسبیله‌ده اذهانده اویوشوقلق حصوله کلدیکنی ملاحظه ایدوب امتی فیمابعد منافع ملت ومملکته سوق وارشاد ایتمك وکندیمزی هر احتماله قارشی متحس ومتبصر بولندیرمق ـ لازم ایسه که شبهه یوقدر بونك ایچون اذهان عمومیه‌یه وضع والقای حقایق چاره‌سنی دوشونانلرك الده ایده‌جکلری وسائط میانده مطبوعات ایله موسم حج، واعظلرله خطیبلر وار.

اولا مطبوعاتك هر یرده خدمتی و حسن تأثیری معلوم ایسه‌ده طشره‌لرده حلولنه هنوز یول بوله‌میه‌جغی محافل دهقانیه یوزده سکسان نسبتنده چوقدر.

کذلك ملتیمزده کرك افرادك و کرك عناصر متغایره‌نك اتحادی لازم.. نه درجه لازم ایسه قطعات سائره‌ده بولنان اهل اسلام ایله ارامزده‌کی اخوت دینیه رابطه‌سنی تشییداً بر مناسبت مخصوصه تأسیس ایتمه‌مز وممکن اولدیغی قدر یکوجود بولنمغه چالشمه‌مز دخی اودرجه لازم.. بوکاده قطعات بعیده‌دن هرسنه مختلف بیونات اسلامیه‌یی قلبکاهمزه کتیرمکده اولان موسم حج شریف، مصاحبه ومخاطبه کبی مؤثرات دینه‌لریمزیاردیمیله اك مساعد موقع تطبیق اوله‌یله‌جکدر.

واعظ افندیلر دخی تبلیغ خصوصنده اجل وسائطمزدندر خصوصاً طشره‌یه کیدن طلبهٔ علوم افندیلر وارکه حیات روستائی اربابنده‌کی اذهان خوابیده‌یی اصل بونلر ایقاظ وتنبیه ایده‌جکلر..

خطبه وخطابته کلنجه وسائط دیکره اصلا مقیس دکلدر. مع هذا مساعد اولدیغی مرتبه‌یه نسبةً اسف انکیز برحال مهملیت ومحدودیتده بولودم.

خطبه، مادام که صراط السوی اعتلایه سلوك لزومنی جماعت مسلمینه تذکیر و انلری مهالك دینیه ودنیویه‌لرندن منع وتحذیر کبی بر مقصد مشروع اوزرینه تشریع ایدلمشدر. ماضیده اولدیغی کبی شمدی‌ده

بزه حاضرلیه بیله‌جکی منافعدن نیچون استفاده ایتمیه‌لم.. ذاتاً احتیاجمز میدانده.. دیمك ایستیورم که بتون عالم اسلام نظرنده‌کی مرکزیت ومرجعیتمزه کوره او صفتمزله متناسب بر اسلوب نوین اوزره مضموندار خطبه‌لر تنظیم اولنسون.. قیمت وجدیتی هوالره قاریشوب غیب اولمامق ایچون تغنی‌ده ایدلمسون.. صکره امتك بو وعظ ونصیحتی او مقام مأثور خطابت وعبودیتده اغزندن سمع قبول ایله دیکله‌مك ایستدیکی خطیب، برازده اکابر امتدن معدود بولنسون.

یوسف سعاد

ترقی

(مابعد)

غربی نسیان ایتمك؛ بوکون بزم کبی بیك شوق ایله، بیك جان ایله ترقی‌یه مشتاق اولان برملت افرادینك دکل، تصورات ومحاکاتی مشاهدات دائره‌سندن برخطوه ایلری سوقه مقتدر اولامیان کوته‌بینانك بیله خیالندن کچمز. صوك بر ایکی عصرینی متمادی برسعی ایله کچیرن، بیك درلو وسائله مراجعتله و یورولمق، اوصانمق بیلمز برحزم وغیرتله معرفت وصناعتجه، تجارت وزراعتجه حاصلی بشرك رفاهیتنی استحصاله خادم نه‌قدر وسائط معیشت وسعادت وار ایسه جمله‌سنی استکمال ایدن جهان غربی بوکونده، یارین‌ده مقتدا طانیمالی‌یز. بوصورتی اقدم آمال بیلمه‌لی، دها آچیق ودها طوغری سویله‌مك لازم ایسه برفریضهٔ دینیه تلقی ایله‌ملی‌یز.

سوابق فاخره‌مزی تعداد وایراد ایله قناعت ایده‌جك، شرقی اسکی حالنده، اسکی دورهٔ اقبالنده، کذلك غربی‌ده او اسکی وحشت وجهالت دورنده پایدارفرض ایلیه‌جك اولورسه‌ق پك آلدانیرز. بوکون نه شرق اسکی شرق ونه‌ده غرب اولکی غربدر. زمانك صوك برقاچ عصر ایچنده اوغرادیغی تحولات، کچیردیکی انقلابات پك عظیمدر. بروزیر ادیبمزك دیدیکی کبی

واضح بتون مأثری هپ نورفن ایله
اوّل زمان شمدی زمان بشقه بشقه‌در

بومألی، بو حقیقت واضحه‌یی بز بوکون ینه حقیقته اتباع ایله:

شرقدن طوغار ایمش نیجه دم مهر معرفت
شمدی او شانلی آن، بو زمان بشقه بشقه‌در

طرزنده‌ده بیان واعتراف ایده بیلیرز.

اوروپانك مأثر کمالات ومعرفتندن اعراض، غربك اوکوزلری قماشدیران بدایع اختراعاتندن استغنا بزم ایچون هیچ برصورتله قابل اولاماز و اولمامالیدر. باخصوص حکمت جلیلهٔ اسلامیه واو حکمت دائره‌سنده پرور شباب کمال ونائل فیوض اولان جلادت وفضائل عثمانیه بویله برحالی اصلا تجویز ایتمز. منتسبلرینه دائما مکارم اخلاقی، تعلم حکمتی توصیه ایدن، سالکینی دائما اکتساب فضیلته اغرا ایله طلب علم ایچون بوکون عادتا برمحله‌مز حکمنده اولان اوروپایه دکل؛ چینه، اقصای شرقه سیاحتی امر ایله‌ین بر دین جلیل نصل اولورده اویله برغفلت وجهالته رضا کوستره بیلیر؟. حکمت و معرفت حقیقتده بزم ضیاعه اوغرامش مالمز، ملك یمینمزدر. آنی نره‌ده کورر، نره‌ده بولورسه‌ق اخذ واستفاضه ایله مأموروز. شو شرط ایله‌که، اول امرده حکمتك نه دیمك اولدیغی، معرفتك تضمن ایلدیکی معنای صحیحی بیلمه‌لی؛ ملیت دائره‌سندن تباعد وصفت مبجلهٔ حمیتدن تجرد ایتمه‌ملی‌یز. ناجی مرحوم، او حمیت پرور شاعرمز:

برحمیت شناس فرزانه
یاپاماز جنبش فرنکانه
مدنیت دیه رواجی که سن
اولاسین هرزه‌کار وهرزه‌سخن؟

بزه لازم محسنات فرنك
یوقسه لازمی کفش وجامهٔ سنك ؟ .
چشم عقل اولمانجه پاك وبصیر
کوزی تك کوزلك ایله‌من تنویر

بیتلریله بوفصلی ، بوبحث مهمی نه کوزل تصویر ایتمش . اصل بوندن صکره مکتبلرمزك یتشدیردیکی کنجلرك مستعدلرندن آوروپایه هرسنه یوزلرجه طلبه کوندرملی ، فنون ومعارفك هرشعبه‌سنده تکمل ایتملرینه ال برلکیله غیرتده بولنمالی‌یز . شوقدر وار که اذهان‌شبان تخم فضیلت وحمیتی صاچمق ، آنلره کعبهٔ علیای کمالاته موصل اولان یوللری کوسترمك بومهم مسئله‌ده الك برنجی وظیفه‌مز اولدیغنی نسیان ایتمه‌ملی‌یز .

اسرار خلقت و استعداد فطرتی آز چوق تدقیق ایدنلره کوره پك بدیهی، پك جزئی برملاحظه ایله هرکسك‌ده تقدیر ایده بیله‌جکی برکیفیتدرکه، طفولیت وشباب نیك وبد هرشیئی قبول وتمثله غایت مساعد ومستعد دوره‌لردر . برچوجق، برکنج کرك اقران و ابوینك،کرك مناسبتده بولندیغی بیوکلرینك اوضاعی، افعالنی اکثریا تقلید ایدر وتقلید ایتمك ایستر. باخصوص محبتی، نظر دقتی جلب ایدن یکی یکی شیلر، چوجقلرله کنجلرده غیر ارادی بر هوس و انجذاب تولید ایلر . تقلید وتمثل ایتمك ایستدیکی اوضاع وحرکاتك؛ بی‌اختیار تمایل ایلدیکی افعال ومعاملاتك کندیسی ایچون آتیاً نه کبی برفائده‌یی ویا نصل برضرری انتاج ایده‌بیله‌جکنی تأمل ومحاکمه‌دن طبیعی عاجزدر. اوسنده بولنان استقبال خادملرینی طوغری یوله سوق ایتمك کندیلرینه فضائل انسانیه‌یه عائد کوزل کوزل مثاللر ارائه ایلمك، هنوز انکشافه باشلایان ذهنلرنده وطن‌محبتی وملیت حسلرینی اویاندیرمق؛ مدلول جلیل حمیتی ، معنای صحیح عصبیتی حقیله وکمالیله بیلدیرمك افاضل‌علمایه، والدینه، مربیلره، معلملره ، مطبوعاته انتسابی بولنان ارباب حمیته متوجه بروظیفه‌در . عهدهٔ انسانیته متحتم وظائفك الك مهمی اولان بو مسئله‌ده پك متیقظ ، پك دور اندیش بولنمق لازمدر . زیرا الك کوچك برخطا ، الك اهمیتسز فرض ایدیلان بر اثر ذهول ومساهله پك بیوك برمضرتی انتاج ایده‌بیلیر .

کوزمزك اوکنده بر مسلمان ، برعثمانلی کنجی کتیره‌لم که، والدین و متعلقاتنك تسیب وعدم تقیدی نتیجه‌سی‌اوله‌رق الك اول دیناً تحصیل ایله مکلف اولدیغی مسائل اعتقادیه‌نك مبادیسی حقنده یالان یاکلش پك آز برمعلومات ایدینه بیلمش . ضعف عقیده ، بو مرض مدهش دها اوسنده قلبنده کوکلشمش . محیطنه ، ملیتنه عائد مکتسباتی‌ده همان آکا قریب . بتون زمانی ، بتون غیرتنی هنوز سفید وسیاهی تمیزه مقتدر اوله‌میه‌جغی برسنده السنهٔ اجنبیه تحصیلنه حصر ایلمش . علوم وفنون نامنه نه اکتساب ایده‌بیلمش ایسه کافه‌سی او مأخذلردن مقتبس . پك‌ده ذکی . شعبات معرفتدن بللی باشلی برقاچنه منتسب . طبیعی پك منتظم بریولده تعقیب ایلدیکی دروس ومسائل حقنده کلی دینه بیله‌جك بر احاطه‌یه مالك . نزدنده انکلتره‌دن ، آلمانیادن ، فرانسه‌دن بربحث آچیلنجه بو دولت وملتلرك سیاسةً، ادارةً نه کبی تحولات و انقلاباته اوغرادقلرینی ؛ نه کبی آماله تابع ودها نه یولده ترقیاته مستعد وساعی بولندقلرینی دلائل‌قوی تاریخیه سرد وتمهیدیله بالاطراف حکایه ایده بیلیور . اوعالملری داخلنده بولنمش ، او انسانلرله برلکده یاشامش کبی ماضیسیله ، حالیله ، استقبالیله اوقدر کوزل بیلیور وبو زمینلرده اوقدر معقول و رنکین مطالعه‌لر سرد ایلیورکه ، دیکلرکن وقوف و احاطه‌نك اودرجه‌سنه اظهار حیرت ایتمه‌مك قابل اولاماز . یوزلرجه سنه‌لردنبری بوملتلر آره‌سنده یتیشن؛ بو دولتلرجه یارارلقلری، فداکارلقلری کوریلن رجال سیاسیه وعلمیه‌نك؛ مهرهٔ ادب وفنك اسملری کاملاً خاطرنده . الك خرده برنقطه‌سنه وارنجه‌یه قدر هپسنك‌ده ترجمهٔ حاللری کندیسنجه مضبوط . یالکز

برمسئله‌ده جهلی وار ، هم‌ده پك درین برجهل ایچنده. صدر اسلامه شرفبخش اولان اعلام و افاخم رجالدن ، ادوار متقدمهٔ اسلامیه‌دن صرف نظر؛ مثلا فاتحلرمز، یاوز سلطان سلیملرمز ، قانونیلرمز ؛ زنبیللیلرمز ، ابوالسعودلرمز ، ابن کماللرمز کبی هربری بر دولت وملت ایچون الی‌الابد مدار فخر وشرف اوله‌بیله‌جك اعاظم رجال علمیه‌مزدن ؛ سنان پاشالرمز ، فضولیلرمز، یحیالرمز، راغبلرمز ، ندیملرمز کبی لسان و ادبیاتمزك ایلك مؤسسلرندن بالکلیه بی‌خبر . او فطانت و ذکایه قارشی بو پك الیم برخسران، جداً تأسفلره شایان بر کفران دکلیدر ؟ بویله برکنج ، بوصورتله پرورش‌یاب کمال اولمش بر انسان ایله مسلمانلق ، عثمانلیلق آره‌سنده نه مرتبه برعلاقه و مناسبت تصور ایدیلیر وکندیلرندن اسلامیته ، عثمانلیلغه عائد نه قدر خدمت بکلنه بیلیر ؟ بو قصور، هم‌ده پك بیوك برقصور صاییلدیغی تقدیرده انصاف ایله سویلیه‌لم که، بوقصور؛ اویولده یتیشن و دها طوغریسی یتشدیریلنلره‌می یوقسه ابوینه‌می، یاخودجمعیته، معنای‌شمولیله بزلره‌می عائد اولمق لازم‌کلیر؟. شبهه‌سزدرکه، بودرلو احوال مؤسفه‌نك مسئولیتی ؛ اطفال وشبانه رهبرلك ایدن مربیلره ، معلملره ، جمعیته ، حاصلی هپمزه ، طوپمزه ترتب ایدر ؛ بومسئولیت عظیمه محقق بزلره عائددر . بناءً علیه بواساس بالخاصه بوندن صکره برلحظه نظر تأمل وامعاندن اوزاق بولندیرمامق حمیته مترتب وظائفك اقدم واقدسیدر .

حال وقوفده ، تعبیر صحیح وصریح ایله انحطاطه میال بردورهٔ اسف اشتمالده بولنان دولتلر ایچون ربع عصر برفاصله تاریخاً پك بیوك اهمیتی حائزدر . بوقدر برزمان بردولتی مدارج کمال واقباله اصعاد ایده‌مسه بیله تقریب ایده بیله‌جکی کبی درکهٔ ادبار واضمحلاله‌ده پك قولای تنزیل ایلیه بیلیر . بزلر ایسه اومقداردن‌ده فضله برزمان؛ ملتمزك تیقظ وانتباهی، دولتمزك اعلای منزلت وشکوهی فکریله نه‌جدی برتصور وتشبثده بولندق،نه‌ده ترقیات صحیحه‌یه نائل اولمق کبی تقدیساته شایان براملی بسلدك. سوزده اویله برتصور تشبثك ، اودرلو براملی ممدوحك وجودینه دلیل اولمق اوزره هرصنفدن برچوق مکتبلر تأسیس وکشاد ایتدك ! غیرتی، هنوزمنتظم برابتدائیسی بولنمیان بریرده ـ مجردولایت مرکزی‌اولدیغی ایچون ـ اعدادی مکتبی تأسیس ایتمك درجه‌لرینه واردردق ! محضا خلقی آلداتمق ، محضا اوملکلریده اوصاندیران خابیده دعالره ؛ تبجیل وستایش وموفقیاته یکیدن یکی‌یه برر زمین حاضرلامق‌ایچون ولایتمزی ، الویه‌وقصباتمزی دکل ؛ الك هجری کویلرمزی‌ده مکتبسز براقمدق ! بویولده‌کی معرفتلرمزله سنه‌لرجه کندمزی‌ده آلداتمقده پك بیوك مهارتلر ابراز ایتدك ! کوندن کونه دهازیاده پریشان وخراب اولان زواللی وطنمزی انوار معارف وفضیلتله ، شعشعهٔ اجلال کمالات ایله بزه‌یه‌رك باشدن باشه برکلزار سعادت ، بهشتی مناظر برروضهٔ معرفت حالنه افراغه‌ده موفق اولدق ! بوهرکون مجدد برشوق وتهالکله ابتدائی ، تالی وعالی مکتبلرمزك مقداری یوما فیوماً تزاید ایلدکجه‌معلم ومربی تدارکنده هیچ‌مشکلاته تصادف ایتمدك . خاك پاك عثمانی نه‌یتشدیرمز دیمکدن ، راست کلدیکمز آدمی معلم تعیین ایتمکدن چکنوب صیقلمدق! بوهمت وفعالیتمز،بوهوس ترقی‌جویانه‌مزله(!) حقیقتی اعتراف ایتملی‌یز :

« شهادتنامه‌لی جاهل‌می‌ایسترسین بوعالمده!
معارف شمدی بزده میوه‌سزاشجاره دونمشدر ! »

بیتنك صحتنه ؛ حتی برکون مدرسه ، مکتب سمتنه یاقلاشمامش انسانلری‌ده قائل ایده‌بیله‌جك برغایته واصل اولدق ! مابعدی‌وار

مقری کوی : خلیل ادیب

سیاست شرعیه

۳

فکر حریت ، مساوات ، عدالت کبی بیکلرجه

مزیتی مندمج خصوصات بزده یکی تولد ایتمش حال طفولیتده شیلر اولمیوب بلکه جمعیت بشریه‌نك سوقیات طبیعیه وامراض نفسانیه نتیجه‌سندن باشقه بر معنا ویریله‌میان انواع تعدیات واعتسافله یکدیکرینی ازه‌رك دنیانك بر دریای مظالم ایچنده چالقاندیغی صره‌ده مددرس اولان اسلامیت او افکار عالیه‌یی نشر ایتمش وبو سایه‌ده مساوات وعدالت وحریت نه دیمك اولدیغی بحق آکلاشیله‌رق تشکیلات اجتماعیه‌ده سرزدهٔ ظهور اولان اعتسافات مالانهایه بو وجهله مندفع اولوب روح بشره قدر تأثیر ایدن قواعد دین مبین جمعیت اجتماعیه‌نك بر قوهٔ حقیقیه وبر ناظم عدالتی طانمش ایدی .

کرچه بعض آوروپا مؤلفلرینك شریعت اسلامیه حقنده‌کی شائبهٔ اغراض ایله مشبوع اعتراضاتنه هدف اولنمش ایسه‌ده شریعت غراکافهٔ انسانلری نظر عدل وحقوقده ازهرجهت مساوی طوتوب مظهر عدل وحقانیتده کمسه‌یی استثنا ایتمه‌مش واو قدر مدققانه امرلرده بولنمشدرکه بونلرده ذره قدر ظلم احتمالی ملحوظ دکلدر .

ایشته فانوس هدایت ربانیه اولان اوقواعد متینه هیئت اجتماعیه ایچنده توره‌یه‌رك بشریتی تزلزله اوغراده‌جق دنی‌الطبع ، مستعد جرائم کیمسه‌لریده نظر دقتدن دور طوتمدیغندن بو بابده دخی بر خیلی قواعد عادلانه وضع ایلمشدر . فقط احکامنه تطبیق حرکت بر وظیفهٔ متحتمه تشکیل ایده‌جك قوانین ، بر ملتك حیات اجتماعیه‌سنه نظراً اوله‌جغندن دولتلر ممالکنده جاری قوانین عمومیه وخصوصیه بالطبع یکدیکرندن فرقلیدر . مثلا قانون جزا دولتلر ممالکنده مختلفدر . فقط جمله‌سی‌قانون مذکوردن مقصد اصلی اولان هیئت اجتماعیه‌نك آسایشنی محافظه نقطه‌سنده برلشه‌جکندن بو بابده‌تفاوت یوقدر .

اصل مقصد ، قوانینی حسن صورتله تطبیق ایله لازمهٔ عدالتی تمامیله اجرا ایتمکدر . یوقسه خاطره رعایت ، اصالته حرمت منفعت شخصیه‌یه انقیاد ایله تطبیق ایدیله‌جك اولان قواعد قانونیه هانکی مملکتده اولورسه اولسون ونه شکلده بولنورسه بولنسون نه ترقیات اجتماعیه‌یه خدمت، نه‌ده هیئت بشریه‌نك حقوقنی تکفل ووقایه ایتمش صاییله‌بیلور . بلکه قانوندن مقصود اولان عدالت ، مساوات کبی بر استبداد ایچنده هرج ومرج ایدلمش اولور ، حالبوکه کرك جزا وکرك حقوقه متعلق حکمنده سیمای عدالت چهرهٔ مساوات کندیسنی کوسترمزسه هیئت اجتماعیه او هیئت حاکمه‌دن نه امنیت نه خدمت بکلیه‌بیلور ؟

ایشته دور سابق استبدادده بعض استثنا آتی نظر اعتناده طوتمق شرطیله دیه بیلورمکه ، محاکم حقوقیه وجنائیه‌لرك یك چوق مظالمی کورلمش وحتی عدل وحقانیت بعضیسنك قپوسندن بیله ایچری‌یه کیرمکه جسارت ایده‌مه‌مشدر .

ناصل ایده‌بیلور ؟ فرضا برمحکمهٔ جنایت تصور اولنسون ! چونکه وظیفه‌سی جنایت صندالیه‌سنه اوطورمش بر متهمی هرحالده اسناد اولنان فعلك فاعلی ظننده بولنور ولوکه قناعت وجدانیه‌یی تطمینه مدار اوله‌جق بر دلیل و اماره بولنمسون .

دقایق قانونیه‌یه اصلا وقوفلری اولمیان ضابطه مأمورلرینك ضبط ورقه‌لریله و لزوم محاکمه قرار ومضبطه‌لری واریا !

آنلردن بر معنا چیقاره‌رق دلائل وهمیه و اقیسهٔ عقلیهٔ ایله برمجرمیت قراری ترتیب وبونکله محظوظ اولورسه بویله محکمه‌لرك خیرمی اولور ؟ عدالتندن امنیتمی اولنور ؟

برائت ذمت اصل، اولدیغی حالده بوقاعدهٔ نظیفه‌یی تغییر ایدرك محکومیت اصل، فکر قانونشکنانه‌سنی ذهننه صوقمش بررئیس جنایتك الندن برمعصومی قورتارمق قابلمی اولور ؟

افسوس بویله رؤساسنك علمنه عرفانه افسوس !!

خلاف شرع ونظام هر امره انقیاد وبرصورتله کندیلرینی اك پارلاق موقعه اصعاد ایله عوالمك بر خالق ثانیسی کبی ذائقه سنج غرور برحالده خرامان اوله‌رق بوریان بعض‌مدعیٔ عمومیلرك پنچه‌سنه دوشان برصاحب حمیت آرتق مجرمیتی ادعا اولنه‌جغنی بیلورکن مدافعهٔ حقوق ضمننده نه سویلیه بیلور ؟ سویلسه نه منفعت امید ایده‌بیلور ؟ نتیجه خائندر . أوت محکومدر . حسب المسلك چوق حکملره تصادف ایتدم چوق اعلامات جنائیه‌یی کوردمکه انکیزیسیون هیئت تحقیقیه‌سی مظالمنی آکدیرر صورتده بیچاره مجرم صفتنی آلمش ارباب حمیت حقنده تحقیقات ابتدائیه‌ده نه اذیتلر نه اشکنجه‌لر ایدلمش صدای معصومانه‌لرینی فریاد حزینلرینی دیکلیان بیله اولمامشدر . برقاچ مثال ایله تنویر ادعا پك قولای ایسه‌ده تخدیش اذهانی موجب اولمامق ایچون صرفنظر ایدییورم .

ایشته امیدلری منقطع اولان بومحکوملرك بر مقام مقدسه تظلم حال ایله تخلیصلرینی استرحاملری قالمشدیکه اوده درکاه الوهیت ! اوت ! آنلرك اعماق روحندن « والی الله المشتکی » صدالری کلییوردی .

شمدی امید ایدرز که بوقبیل محاکم، محکمه دکل هیاکل مظالم مندرس اوله‌جق . ملتك شرع وقانونه مخالف امرلری انفاذ ایدن حکام ومدعیٔ عمومیلره احتیاجی قالمامشدر . ملت ، اقتدار ودرایت ، غرض وعوضدن حالی وجدانه مالك حکام و مدعی عمومی ایستر .

محکومیت اعلاماتی اشعار مجموعه‌سی اولمدیغی کبی مدعیٔ عمومینك ترقی رساله‌سیده اوله‌ماز . آنلر ملتك برمرأت عدالتی برحجت تمدنیدر .

محاکم حقوقیه ایسه دها بربار برحالده ایدی .

حالبوکه محکمه‌لرده طرفینك اصالتی ، شرف ونسبی سیاست شرعیه نقطهٔ نظرندن اهمیتی یوقدر . یالکز کوزه‌دیله‌جك نقطه عدالتله حکمدر . بوسببه مبنیدرکه ، حکام اوچ قسمه تقسیم ایدیله‌رك ایکیسی نار جحیمه بریده نعیم ابدیه‌یه ادخال اولنمشدر .

برنجی درجه‌ده اولان حکام حقی بیلدیکی حالده خلافنه حکم اعطاایدن ایکنجیسی عن جهل حکم ویرندره ایشته بونلر دور استبدادده منسوبیتله، تعاطیٔ رشوتله ، ارباب حمیتی محو ایتمکله اخذ منصبه نائل اولمش حکاملردر . اوچنجی قسم ایسه عالم اولوب عدالتله اعطای حکم ایدنلردر . دور مذموم سابقده بو قبیل حکامز نادر ایدی . مثلا برهیئت حاکمه ایچنده عدالتی سوه‌ر، عالم برممدوح الصفات حاکمك بولنمسی چوقمیدر ؟

*
* *

عم زادهٔ نبی‌جناب حیدر؛ اقامهٔ حدودده شریف، وضیع ، قوی ، ضعیف نظر اعتباره آلنه‌رق تخفیف حدود ایدیله‌مه‌جکنی وشفاعت وهدیه ایله هیچ بروقت تعطیل عقوبات اولنه‌میه‌جغنی وبونلره قادر بولندیغی حالده عکسی صورتله اجرای عمله مماشاة ایدن حکامك رحمت الهیه‌دن مطرود اولدیغنی بیان بیورییور .

حتی صحابهٔ کزیندن اسامة بن زید قریشك بنو مخزوم بطننده بولنان برسارقك تعطیل مجازاتی خصوصنده جناب رسالتمآب افندمزه شفاعت ایلملری اوزرینه وجه جلیل عدالت دلیل جناب نبویده اغبرار حاصل وله‌رق [یا اسامه ! عقوبات الهیه‌نك تعطیل اجراسنه‌می شفاعت ایدیورسك ؟ قوم بنی اسرائیل شریف اولنلری فعل سرقت اجرا ایلدکلری زمان عفو وضعیف اولنلر اوزرینه اقامهٔ حدودده بولندقلری ایچون هلاك اولدیلر . الله‌عظیم‌الشانه قسم ایدرمکه ، قیزم فاطمه سرقت ایدرسه النی کسرم » بیورمشلردر .

ای حکام ! بونه عدالت بونه مساوات ! ایشته‌ملتك سزدن ایسته‌دیکی عدالت ایشته سزدن بکلنیلان مساوات! بووامثالی قواعد عادلانه واساس متین اوزرینه بوحکومت فاضله وجوده کلدی . اویله بر حکومت عادله‌که ،

کوستردیکی آثار عدالت صاچدیغی انوار مساوات سایه‌سنده جناح رأفته میلیونلرجه مسلم وغیر مسلمی جمع ایتدی . بویله ایدی فخر کائناتك تشکیل ایتدیکی حکومت! بویله ایدی او مؤسس مدنیت حقیقیه‌نك اجرا ایتدیکی محاکمات !

تمییز جزا ضبط کاتبی
ابن حازم : فرید

(مدنیت ، مؤسس مدنیت اولان اسلامیت، علوم اسلامیه)

علما ، مسلك علمی

شهادت صحیحهٔ تاریخیه ایله ثابتدر که عناصر مختلفهٔ اسلامیه‌یی تشکیل ایدن انسانلر قبل الاسلام مدنیت حقیقیه عالمندن مهجور، حقوق طبیعیهٔ حیاتیه‌دن محروم، نشأت انسانیه‌نك حکمت اساسیه‌سندن بسبتون بی‌خبر ایدیلر . برحالده که اقلیملری ، محیطلری عادتا چاه عدمدن سیاه برغیای تباه شکلنی آلمش ایدی .

یمـوت قطا الفلاة بها اوُ اما
ویهلك ، فی جوانبهـا النسیم

برحالده که انسال متسلسله‌لری ، اجیال متعاقبه‌لری بتون رقیبهٔ مدنیت اولان آفت وحشتك دوزخمون وولقـانلری ، آفاقـه آتش مظالم یاغـدیران غلیان وهیجانلری ایچنده بردن یانوب طوتشور وعاقبت ساحهٔ فیفای عالمده .

سرأن اسطعت فی الهواء رویداً
لااختیالاً عـلی رفات العباد

صدای دلخراشنی اسماع ایده‌جك قدر حزن‌افزون کتلات رمادیه تشکیل ایدر طورور ایدی . بیچـاره‌لرك طبعـاً ، جبلةً مالك اولوبده استعمالنه قدرتیاب اوله مدقلری حقوق صریحهٔ ذاتیه‌لرینی حریت شخصیه ، حریت تصرفیه‌لرینی بخش وتأمین ایلیه‌جك ، آنلری تعرضات وتسلطات طاغیانه‌دن محافظه ایده‌جك ، نشأت نوعیه‌لرینك کندیلرنجه مجهول اولان حکمت جلیله‌سنی تعلیم وتفهیم ایلیه‌جك ، کندیلرینی سمت فسیح سعادته غایهٔ قصوای بشریته ایصـال ایده‌جك حاصـلی آنلری خصم جان اولان بلای وحشتدن قورتاره‌جق شی آنجق مدنیت ایدی . ایشته بوکا احتیاجلری مدید اشتیاقلری پك شدید ایدی . اقلیمك هرهانکی برنقطه‌سنه حوالهٔ صماخ اولنسه وحشت علیهنده دلسـوز برانین شـکایت ایشـیدیلور ایدی . خفایای اجسامده مسـتکن اولان ارواحه طوغری تمـدید نظر اولنسـه بونلرك هیاکل ناسوتیـه‌دن تجردله عالم عـلوی‌یه پرواز ایدرك ظلمت وخشتدن فریاد ، نازنین مدنیتك سمادن نزولی ایچـون بیك نالهٔ استمداد اصعاد ایلدکلری کوریلورایدی .

نهایت بوشـکایات مظلومانه ، بوتضرعات واستمداد مقـهورانه آفریننـدهٔ سموات اولان جنـاب ذوالجلال نزدنده رهین اجابت اوله‌رق جانب سمادن بتون اسـباب مسعودیتلرینك حصـولنی کافل برمدنیت عظما انزال بیورلدی . نعمت اسلام احسان بیورلدی .

روح مدنیت اولان بونعمتك هرکسه تبشیروتعمیمی ایچون سـید موجودات علیه افضل الصلوات افنـدمز حضرتلرینه منشور رسالت ویرلدی .

صاحب رسالت حضرتلری سماوی ، آلهی ، اولان بوقانون مدنیتی نشر ایتـدی ظلمت وحشتی دفع ورفع ایلدی . حکمت انسانیه‌یی تعلیم ایتدی . انسانلره شهراه تعـالی‌یی ، طریق تکاملی کوسـتردی . رکن اعظـمی مخافةالله اولان احـکام عمومیهٔ مدنیـتك تطبیقیله عالمی ابدی، سرمدی ، بردورهٔ علویهٔ مسعودیته ادخال ایلدی.

مدنیت ، حقـوق عامه‌نك تعرضـدن ، تسلطدن ، تغلبدن مصونیتی، غایةالامانی جنات عالیات سعادته‌وصول ایچون فعالیت انسانینك طریق تکاملده سربستیٔ انبساطی دیمکدر که حقوقك سلطنت وشوکتندن عبارتدر .

سلطنت حقوقیه ، حقوق عمومیهٔ ملیه‌نك متحداً ایك آهنك توازن وانتظامه مالك اولمسیله قائمدر که آهنـك عمومینك خللدار اولمسی حقوق عمومیه (الحکم للغالب) قاعده‌سـنجه شخص واحدك آمال واحتراصات خـود کامانه‌سنه هدر اوله‌رق اسـاس مدنیت دخی آفت حیات وانسانیت اولان وحشتك قربانی اولوب کیتمسـنه بادی اولدی .

ایشته سماوی ، الهی اولمقـله مبـاهی اولان قانون مدنیت اسلامیه رکن اعظمی اولان مخـافةالله اسـاس قویمنه بناءً سلطنت حقوقیه‌نك مابه‌القیام انتظام ودوامی اولان معادلهٔ عمومیه‌نك ، عـدالت مطـلقه‌نك بانیسی اولدقدن باشقه احکام عدالتك محافظهٔ بقاسنه ، بشریتك ترقیاتنه ، تعالیاتنه ، غایهٔ قصوای تکامله ، سمت مقصود سـعادته وصولنه خادم برچوق علوم ومعارف عالیه‌نك‌ده مؤسس ومعلمیدر .

بناءً علیه مدنیتمز هم میزان عدالت همـده مفتاح کنوز علم ومعرفتدر. آنك ایچون روح مدنیت ، سرمایهٔ سر مدیت مسـعودیتدر . اصل اولمسـون که سفلی دکل خاکی دکل مصنوع بشر دکل محصـول فکر دکل عاجز اللرله اویدورلمش دکل قاصر دوشونجه‌لرله وجوده کلمش دکل آلهیدر . علویدر ، سماویدر ، اعدلدر ، اکملدر . برهان عرفاندر فرقان عـدل وعدواندر باعث سـلامت انس و جاندر حصرت قرآندر مادام الزمان تقـدیس عالمینك .

ای اولان معراج برهـان علوشـان سکا
یره ایمش کوکدن استقبال ایچون قرآن سکا
ماه نودر صـانمه سن ایتدکده سیر آسمان
قالدیروب پارمق کتورمش آسمان ایمان سکا

نعتیله روان پاك محمدیسنه عرض تعظیمات وتکریمات ایلدیکی نبی ذیشانمز صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینه نیابةً کافل سـعادت دارین اولان دیانت ومدنیت اسلا-میه‌یی احکام عدلیه‌یی ، احکام عدلیه‌نك محافظهٔ بقاسیله برابر تکملات انسانیه‌یه خادم اولان علوم عالیه‌یی افراد امت آره‌سنده نشر وتعمیم ، تفهیم وتعلیم تنفیذ وتطبیق وظیفه‌سی طوغریدن طوغری‌یه مسـلکمزه ، طریق علمی‌یه عائددرکه مسلکمز وظیفهٔ مذکورهٔ اسـاسیه‌سنی حقیله ، لایقیله ایفا ایده‌بیلمك ایچـون قرآن کریمزك تبیین وتطبیق احکامنه ، بواحکامك محافظهٔ بقاسـنه مدار اولان علوم ومعارف جلیله‌یی نشر وتدوینه مقتدر رجال علمیه یتشدیرمکله ، هرعصرده برچوق جهابذهٔ مفسرین اسـاتذهٔ محدثین ، فقهـای مدققین ، علمای متکلمین احصار واعداد ایلمکله مکلفدر . مسلکمزك وظیفه‌سی بودر رجالی‌ده بونلردر مسـلکمز ، بشریتك اك مستقیم شهراه تکاملیدر اعلی المسالکدر اجلهٔ حقوقیون، عظمای ارباب فنونه دهاة سیاسیونه مالکدر .

اویله بز ساده مدرس دکلز نحریرز
آق صقاللی خواجه یز علم وهنرده پیرز
عقل ونقلی بیلرز مقتدر تقریرز
یایمشز حضرت قرآنه مفصل تفسیر

صدای مهابتی هریرده طنین انداز ایلیه‌جك برچوق بضاعه‌داران فضل وعرفان ایله مالیدر . بوکون شریعتمز محیطمزه نصب نکاه ایتمش بزدن بو آدمـلری ایسـتیور بو آدملرك ایفای خدمته دعوت ایدلسنی طلب ایدییور .

اقیموا بنی امی صدور مطیکم
فانی الی قوم سواکم لأمیل
فقد حمت الحاجات واللیل مقمر
و شدت لطیات مطایا وارحل

خطابیله فریاد ایلدیکی حالده مع التاسف بز ایشیده-میورز آرتق غفلت یتشیر آکاه اوله‌لم بوخطابی دیکلیه‌لم اعصار سالفه‌ده قرآنه ، دینه ، ملته ، مدنیته ، عدالته ، علوم وفنونه خدمت، تعالیٔ اسلامه همت یولنده خارقه‌لر، محیرالعقول فضـیلتلر ، کوسترن و هر بری یا مفسر کبیر یا محدث خطیر ، یافقیـه دقیقه‌دان یا متکلم غالب الاقران اولان عظمای رجالمز نره‌ده‌در. بوذوات خجسته صفات

نەدن شمدی کو یلەمیور . مسلکمز بو آدملری نیچون
یتشدیرمیور . هپ او آدم اولانلار دکلی یز . محیط . اقلیم
هپ محیط واقلیم دکلمیدر . اویله اولدیغی حالده بوعصرده
یتشانلرمز نەدن اعصار سالفەده یتیشانلرك جوار کبینه
بیله یاقلاشامیورلر . مرور اعصار تکامل بشره خادم ایکن
نەدن بزلرك ناقصنه بادی اولمشدر . ایشته بو سوری
سؤاللرکه پك الیم ، پك آجیقلی اولدیغی حالده جوابی
مشکل دکل بالعکس آساندر . حکومت استبدادیەنك
مسلکمزه عطف ایلدیکی سوء نظرلردن مسلکمزه اوردیغی
مدهش ، مخرب ضربەلردن بحث ایتمك راه ترقیاتمز
اوکنه ییغمش اولدیغی شواهق موانعی برر برر تعداد
ایلمك صورتیله اسئلهٔ مذکورەیه جواب احضاری
ممکن ایسەده بز بوراده صرف مسلکه عائد برخطائی ،
اصول تدریسه متعلق برسبب انحطاطی ایضاح ایدرك
اعطای جوابه چالیشەجغز .
مابعدی وار
محمد نسیب

ادبیات

غزتەمزه تقریض وتاریخ اولمق اوزره بلغای مشهورەدن صحیح بخاری حافظی مولوی حافظ عثمان الموصلی افندی طرفندن اهدا ایدیلان منظومەدر :

قرطاس نور بیان الحق قدظهرا
على البصائر حتى استوقف البصرا
سما العدلة ابدته لاعيننا
وكم ستبدى لنا من شمسها قمرا
انم بحرية تاهت بطلعتها
فتيهت بهواها البدو والحضرا
فمن سناها (بيان الحق) منتشر
من (احمد) الادبا تياره الفخرى
تحرير (صبرى) صفا من كل شائبة
و (المصطفى) نطقه لم تلق فيه مرى
ار (الفطين) لمسؤل وسائله
اهل المعالى و كل فى سراه سرى
هذا البيان عن الدنيا وضرها
ينبيك فى لطف قول نافس الدررا
عيون قلبى مذ استوقفتها ورات
مافيه من شذرات تجلب النظرا
سمعت ان لسان ايمن ارخه
للعلم طرس بيان الحق قد نشرا
٢٠٠ ٢٦٩ ٦٣ ١٣٩ ١٠٤ ٥٥١
سنه ١٢٣٦

(سعدی) دن استفاضه :

دنیاده حاکم اولسه نەاعلادر ائتلاف
برکون کلوب ده یتمیەجکمی بواختلاف ؟
ایشته بر آرزوکه ایدر قلبی نشوەیاب
تعقیب ایدن سؤاله فقط یوق ویرن جواب
اضداددر حکم سورن عالمده دائما
اضراردن بشر بولاماز ، بولمامش رها
مادام قورتولش بزه اضدادن محال
اولسەیدی باری آندەده برحداعتدال
تفریطدر آنك دخی افسوس غایتی
افراطه یاکه منجر اولور هپ نهایتی
برفرقەنك باقلسه سوزی ، رأیی پك اهم
آنلر ایچون مدار سعادت ایمش قلم
جف القلم بوحکمی ویرن ایتمز اجتناب
برفرقه باق کورر بوکوزل رأیی ناصواب
آنلرجه سیفدر بتون آسایشه مدار
دیرلرکه : عسکر اولمیان آدم نصل یاشار ؟.
افسانەیه ، خیاله کیمی رغبت ایلیور
افسانەدر بوکوردیکمز هراثر دییور

برفرقەده خیالپرستانه خندەزن
جنت صایوب اوحالیده دیرلر نیچون نەدن ؟.
سز سومیورسکز اومبارك حقیقتی ؟.
تذلیلدر بوکور کورینه آدمیتی
هرفرقه کندی طورینی راحج کورر مدام
زعمنجه هربری ایدییور حقی التزام
حقك ، حقیقتك آرەده یوق نشانەسی
طوتمش جهانی برقوری حکمت فسانەسی
باقدقجه اختلاف شئون مسالکه
پك کوچلشیر طریقی تعیین سالکه
بیچاره ، برزمان تقاضایه قاتلانیر
برکونده چارەسز اوده اوهامی حق صانیر
بر یول طوتار کیدر کیدر اما اولور تباه
اولماز نصیب بیکده برانسانه انتباه
صیغماز مجلداته صنوفك مناقبی
وار چونکه صد هزار فنون وغرائبی
لکن اوجملەدن ایکی یول وارکه دائما
یکدیکرك معارضیدر اهلی جابجا
حیرت بو یوللرك بری شهراه شرع ودین
دیکر طریق فیض ایسه برمنهج یقین
برقسمنه مدار شرف جبه وعصا
برقسمه متکا ایسه بر سبحه برعبا
باقسەك علومه خادم اولان جان قورار دوزاق
دستاری ، طیلسانی ایدر آلت نفاق
پك بشقەدر مزیتی اهل طریقتك
سویلر ایسەم تظاهر ایدر سری خلوتك
وارسون نهفته قالسون اواسرار وجلوەلر
اربابی فهم ایدر یانەلر وار نەلر نەلر !..
بازیچەدر بهشت بوجانلرجه ایستەین
واردر طریقه ، علمه نم نسبتم دیین
واصل اولور مزاحمەسز طوغری جنته!
حیرتده قالمسونمی یاآدم بوهمته ؟
بعضاً آلولنیر آرەده غیظ واغبرار
شیخك یانار تحملیده چلەسن قرار
اکفاره قالقیشیر بتون اهل فضیلتی !
اعلا ایدر بووجه ایله کویا طریقتی
بزلرکه طالبز بو ایکی یولده رفعته
یولسزمیدر وداعمز آرتق سلامته ؟
منشأ بوحاله جهل وعمادر دریغ و آه
اضداد دیرایسەك بوکا الحق اولور کناه
اشغال ایدردی ذهنی بوصورت زمان زمان
برکون بوعقدهٔ دلی حل ایتدی کلستان
آچسەم اوحالی خندەلر ایلردی هرکیمه
حیرتدەیم فیوض وکمالات شیخمه
اوچ بیت ایله حقیقتی بالجمله سویلەمش :
دقت ایدکده دیکلەیکز باق نەلر دیمش :
« صاحبدلی بمدرسه آمد زخانقاه
بشکست عهد صحبت اهل طریق را
کفتم میان عالم وعابد چه فرق بود
تا اختیار کردی ازان این فریق را
کفت آن کلیم خویش برون میبرد زموج
وین جهد میکند که بکیرد غریق را »
مرشد بودر ، مزیت فضل وعلمده بو
حقه چیقار طریق دکل ، ساده های وهو
حکمت بودرلو قوله دینیر ، صاف وتابدار
اولماز بورتبه روح فزا صحن جویبار
اهل نظر کورر بوروشله حقیقتی
تصویر ایدرسه بویله ایدر ایشتەحکمتی
حکمت خلاصه بویله کوزل ، ساده اولمالی
سعدی کبی حکیمی فقط نرده بولمالی ؟
مقری کوی : ٢١ اغستوس ٣٢٢
خلیل ادیب

اندرز بشاه ایران

—

در ملك بی‌زوال رضا انقلاب نیست
در آرمیدکی کذرد اقتدارما [١]

بهوش باش که تمهید بی سرانجامیست
اکر مساعدتی کرد روزکار ترا [٢]

هشدارکز خراش دل سنك خاره شد
آخر بتیغ کوه سر کوهکن جدا [٣]

شهانه در بوستم تابکی قتال وخسار
شهانه واجب اولان لطف وداد وحلم ووقار

خلاف قاعده ایرانی ایلدك ویران
ایدر مکانی حیوان ومور ومار اعمار

جدال وجنکك ایله شهر ودشت حفرهٔ خون
بلای تیغك ایله سوبسو هزار مزار

جهانده ایلدك احراره بی شمار آزار
ایدر بوکار سنی شرمسار روز شمار

صباح مقبل حریت اولدی لمعه نثار
خیال خامی قو خواب کراندن اول بیدار

اسیر چاه ایدی یوسف لقای حریت
چیقاردی چاهدن اخوان باصفا احرار

اوطوردی مصر عدالتده تخت فیروزه
جمال پاکنه مست اولدی مشتریٔ هزار

هلاك جانك اولور دور جور استبداد
او در ممالك و اقوامه دشمن خونخوار

عناد وکبر ایله عثمانلیلردن آیرلدك
کتابمز بر ایکن حیف قیلدك استکبار

نه‌دن حکومت مشروطه‌دن چویردك یوز
عموم خلق جهانك یانده اولدك خوار

شهان عادل ایله عالمان عامل ایله
خجسته کشور ایراندی منبع اخیار

شرارتکله بتون اشقیایی جمع ایتدك
روامیدر که اوله شمدی مجمع اشرار

عدالت ایت روش وحشیانه‌دن واز کچ
سزای فضل خدا اولدی شاه عدل شعار

سلیمانیه مجیز درسعاملرندن
حسنی

---

[١] ملك بی‌زوال مقامنده اولان رضای رب متعالده تزلزل و انقلاب محالدر . بز رضای حضرت پروردکارده بولندیغمز مدت عمر وحیاتمز اسایش واستراحتله کذار ایدر .

[٢] آکاه ومتنبه اول که زمانك سکامساعده‌سی سوء عاقبت مقدمه‌سیدر .

[٣] صقین کسه‌یی رنجیده خاطر ایتمه که فرهاد نامرادشیرینك عشق وشوقیله بیستون نام طاغك طاشلرینی قردیغندن عاقبت کندی بالطه‌سیله‌ده باشنی شق ایدوب هلاك اولدی .

— اوکسوز عمر —

سما ، بولوطلو ، شواهق بور سحابه نما
لباس برف ایله پوشیده ، یکلسق صحرا

مشاجریله ، ریاضیله ، جویباریله
قضالریله ، قراسیله ، مرغزاریله

شتای منجمدك زیر پای بردنده
صوئوقلرك هدف صولت نبردنده

سکون وصمت ایله آتی یه وقف حسرت ایکن
الندە دکنکی ، برقارلی یوکسه‌جك تپه‌دن

عمر ، قویونلره پریأس وکریه سسلنه‌رك
یاریم چاریقله غریبانه طوغری قریه‌یه‌دك

بواقشام ایمکی قورمش ، چوبان چیراقلنی چوق
آغیر ، آغیلده آج اولسونمی پینیر ، اکمکی یوق ؟

چوبان قالیر کیجه کویده ، دوشونیور عمری
چیراق طونوب اوله‌جك قید ایدرمی بویله‌لری ؟

کیدر چولوق ، چوجغیله آلولی بر اوجاغك
باشنده راحت ایدر ، سن نه اویقو ، نه طوراغك

یوق ایشته ، بویله یاغار قارشیسنده تتره‌یه‌رك
صوئوقده خسته‌لانوب برکون آج ، آچیق اولمك ...

§

عمر ، بو یولده زماندن شکایت ایلر ایکن
اوزاقده باشلادی آوازه‌لر ، کوروندی تره‌ن

یاناشدی ، کلدی : ولکن نه سوسلی ، موسلی کلیش !
چندی فرجی چالشمش الیله خوش بزه‌مش !

کلیر ، کچر بو واپور بویله هپ بش اون کوندر
بیلرمی‌ین بن او فنطازیه کیمکچوندر ؟

نه‌در مراد بونی بایراقله بویله سوسلمه‌دن ؟
صاقین ستانبوله بر مبحوث اولماسین بوکلن

کچن چوبان بکا سویلردی — کلدی عقلمه باق —
کویك عقللیلری برخانایده طوپلانه‌جق

قرار ویروب دییه‌جکلر ، یارین ، یا ایرتسی کون
قضاده مصطالك اوغلی حسین افندی ایچون

بتون رأیلری بردن یازوب کتاب ایتدك
اوقور ، یازار ، ایودر مبحوث انتخاب ایتدك .

بینوب چندی فره ، منجلس دیبوب ، کیده‌جك
واروب نه اکسیکمز وارسه هپ بیان ایده‌جك

§

حسین افندی کچرکن اینوسه اسکله‌یه
کوروب‌ده یالواره‌یم باق شونی اونوتمه دییه :

بابام بکر چاوشی کویلولر بتون سویلر :
بیوك بیقلی ، اوزون بویلی ، کوجلو برعسکر

یونان محاربه‌سنده ردیفلر ایسته‌نمش
بکر چاوش حاضر اول هایدی غوغا وار دینمش !

چکوب چاریقلرینی ، چانطه‌سن صاروب کیتمش
آناملە کویده بنی برکوز اوده ترك ایتمش

وورلمش آتی یرندن ، شهید اولوب قالمش
آنام بوحالی قضادن چابوق خبر آلمش

کدرله اون سکز آی خسته‌لق چکوب بتمش
بو اوکسوزی ، عمری پك کوچك قویوب کیتمش

قویون چوبانلغی قیش کونلرنده پك زوردر
آغیلده ، طاغده ، صوواتلقده هرزمان خوردر

کچن بر اوکله زمانی تصادف ایتمش ایدم
بو مژده‌یی شو بزم کهیادن ایشتمش ایدم :

چوجق اوقوتمق ایچون کویلو مکتب ایسترمش
شو جامعك یانی مکتبسز اولماسین دیرمش

او مکتبه بنی‌ده قید ایدك رجا ایدرم
اوقورده صوکره سزه هرزمان دعا ایدرم

فاتح درس‌عاملرندن
ع . عاطف

متفرقه

علمای اسلامیه‌دن برذاتك حمیت اسلامیه‌سی

یدی نومرولی هفته‌لق غزته کزده نوره‌قوب اشرافندن زاعمزاده عادل بك امضاسیله ممضی عیناً برمکتوب سرلوحه‌لی بند مخصوصده جمعیت علمیهٔ اسلامیه‌یه ملسوب علمادن کوملجنه‌لی ابراهیم ادهم افندی حقنده کی تشکرینك نقصان یازلمش اولدیغندن

بالذات ایفای تشکری وجیبهٔ ذمتمز عد ایتدك شویله كه ادهم افندینك بر بلغار وطنداشلرینه قارشو كوسترمش اولدیغی علو حمیت وانسانیت اوقدر بیوكدر كه بز كبی عاجزلر بونك تشکرندن عاجز و كندولرینه ابدیاً منتدارز نصل منتدار قالمیه لم عموم بلغار وطنداشلرینه بزلره مسلمانلغك ایتمش اولدیغی مساعدات شرعیه‌یی اكلادقجه سونجمزدن اغلاریز . واحكام شرعیه‌نك معاملاتمزده تطبیقنی جان و كوكلدن آرزو ایدرز. هیچ خلافمز یوقدر . اولادلریمزه تبلیغ ایتدك شو حمیتلی وكمال مرحمتلی ذات سزك باباكزدر سزك استقبالكز حقنده دوشنجه‌سی بزدن دها كوزل اولدیغی كبی بز كه باباكز وحامیكز عد ایلرز . ادهم افندینك سزه اولان لطف وعنایتی وتحصیل علم ومعارف حقنده سزه كوسترمش اولدیغی تسهیلات وایتمش اوله‌جغی حمایت وحیاتی بزدن كورمدیكز . چوجقلرمز بلغار مكتب ابتدائی سندن شهادتنامه آلدی سلانیكده بر بلغار مكتبنه كوندرمك املنده ایدك بونی ادهم افندی یه سویلدیكمزده مومی الیه دیدیكه سز تركلشمش بلغار وعثمانلیسكز شمدن صكره اولادلركز بیوك آدم اولمق وبوملت عثمانیه ایله متحد وهم فكر اولمق ایچون مطلق ترك مكتبلرنده اوقوتمه‌كز لازمكلیر. زیرا عموم ملت یك وجوددر ولسان رسمیمزده تركجه‌دور كتیریكز اولادلریكزی بن دلالت ایدوب مكتبه قید وقبول ایتدیره‌جكم ومسلمان چوجقلریله انسیت ایدوب كوزل تركجه سویله‌مكه وافادهٔ مرام ایتمكه آلیشسونلر لسانك اتحاد واتفاق وانسیته پك چوق مداری واردر . هایدی كیدیكز چوجقلری كتیریكز كیتدك چوجقلری كتیردك باشلرنده فس یوق ایدی . كیسهٔ حمیتندن برر فس وایجاب ایدن كتب ورسائلی آلدی. بوحمیت اسلامیه‌یی كورن دیكر هم مذهبلریمز دخی چوجقلرینی مكتب رشدیه یه قید وقبول ایتدیرمكده‌درلر. ادهم افندی دیور كه سزك اولاد وعیالكز وعرض وناموسكز ومال وجانكزی شرعشریف بزمسلمانلره محافظه وصیانت ایله امر ایدر . یشاسون بیوك شریعت یشاسون علمای اسلامیه بزشمدن صكره مسلمانلرك وباخصوص علمای اسلامیه‌نك خاكپایی وهرحال وكارده متفق ومتحدی وهیچ بروقت مسلمانلردن آیرلمه‌یز . ایشته بوتفصیلاتلی مكتوبی غزته كزه یازمكزی وبلغار وروم غزته‌لریله نشرینه وساطت ایلمكزی رجا ومفتون حمیت وفضائلی بولنه‌جغمز ادهم افندی‌یه ده عموم بلغار وطنداشلریمز نامنه تشكر ایدرز .

نیقوله یوركی اوستیان نوره‌قوب وآروش معتبرانندن
و بلغار ملتندن دیمتری ندالجو

عسکری قلوبی

مكتب حربیه و مهندس خانهٔ عثمانیده اركان و اكا برعسكریه‌نك اجتماعیله عسكری قلوبلرینك صورت تشكیل وترتیبی حقنده نطقلر ایراد اولندیغی ونظامات قوٰعد اساسیه‌سنك قلمه آلندیغی استبشار ایدلدی .

مسلك جلیل عسكرینك ترقیاتی حقنده شایان استحسان اولان شو آرزولر ، قلوب امتی لبریز شكران والسنهٔ انامی موفقیات مبجله‌سنه دعا خوان ایلدی .

هرصاحب مسلك انتسابیله مفتخر بولندیغی صنعته فائده بخش اوله‌جق موادی ذكر ایتمكی فریضهٔ ذمت ، مقتضای حمیت بیلیر .

كوكل آرزو ایدركه او بنای علوینك او فیضگاه عسكرینك منظرهٔ خارجیه‌سی صنایع نفیسهٔ معماریه نقطهٔ نظرندن جلالت وشهامت عسكریه‌مزله متناسب وعرب طرز معماریسنده بربنای مختشم اولمغله برابر داخلیده شان جلیل عسكرینك علویتنی مصور واكا برمجاهدینك هیچ برقومه نصیب اولمیان وقایع مشهوره‌سنی حاكی وحیات عسكریه‌مزك هرصفحه‌سنده هرقومه غبطه بخش اوله‌جق صورتده یتشمش اولان خوارق حربك اوصاف جلادتیله مالی اولسون تاریخلرك ستایشنی یازمقله بتیره‌مدیكی اسلاف عظام واكا برمجاهدین ذوی الاحترامزك میدان حماسته عروق ، اعصابی طاتلی تهیجلر ایله تتره‌ترك مجرد رضای بارینك تحصیلی اوغورنده سودیره سودیره ترك حیاته سوق ایدن بلیغ ، فصیح نطق عسكریلریله مزین بولنسون كوكل ایستركه :

فضائل روحیه‌سی ، مكارم اخلاقیه‌سی وافعال جدیه‌سیله معروف اولان عثمانلیلر اوروپا مدنیتی كندیلرینه خاص اولان برفكر تدقیق واقفانه ومحاسن پرستانه ایله — فضائل اخلاقیه‌لرینی وقایه و محافظه ایتمك شرطیله — اخذ وتلقی ایتسونلر .

اوت ، ترقیاتمز عثمانلی اخلاقی كبی متین و رصین اوله‌رق هر درلو دورهٔ تكامله و اصل اولملی و بزه اسلافمزك ویردیكی درس موجبنجه هر زمان عثمانلیلر هر علم وفنده استاد یكانهٔ عالم اولملیدر .

بو دقیقهٔ علویه تحت تأمینه آلنمقسزین مدنیتدن نه‌قدر حصه‌مند فیض اولسه‌ق آندن عثمانلیلق فیضیاب اولمز و اوله‌مز . درجهٔ تمدنمز نه‌قدر تعالی ایلسه عثمانلیلق كندی فیضنی كوستره‌مز . موجودیتمز تهلكه‌یه دوشر .

امواج مدنیه‌نك سوروكلیوب كتوره‌جكی مزخرفات سفاهت ، جید و پاك اولان سواحل سعادتمزی تلویث ایتماملی والحاصل كائناتی انكشت بردهان حیرت براقان وصرف عثمانلیلغه خاص بر استثنائیت خارق العاده‌یی حائز بولنان انقلاب اخیرمز كبی صفحات ترقیاتمزده بركسوهٔ ممتازه‌یه بورونه‌رك عثمانلیلغه خاص برمكانت، برعلویتله غایهٔ مقصودینه واصل اولملی. اوحالده افعال جدیه : هوسات نفسانیه ایله اجتماع ایده‌میه‌جكندن آداب دینیه‌مزك اخلاق متینه‌مزك اصلا ائتلاف ایده‌میه‌جكی لهو ولعبك قلوبمزده قطعیا بولنمامسی عین فرض و بلكه فرض عیندر .

مطالعات جدیه ، فكرمزی یورار ایسه اخوت عسكریه‌نك تأسسنه واسطهٔ یكانه اولان مصاحبه ومناظرهٔ مودتكارانه تكرر بی‌معنادن عبارت اولان وصحة بزی دها زیاده متضرر ایده‌جك اولان لهو ولعبدن زیاده العاب فكری ازاله‌یه خدمت ایدر .

ایلك آتیله‌جق خطوه خفیف مشربلكه دلالت ایلین وهردرلو هوا وهوسه مجلوبیتی كوسترن و اخلاق ملیه‌نك تفسخی نقطهٔ نظرندن پرستشكاری بولندیغمز آوروپا اخلاقیونك بیله فریادینی بادی اولان و اكثری بلاد اجنبیه‌ده شدیداً منع ایدلمش مسكرات وقماره ابواب فیضمز الی الابد مسدود قالملیدر .

یوز باشی
محمد حمدی

---

۷ نسخه‌مزده‌كی ایكنجی سؤالك طقوزنجی نسخه‌ده نشرینه ابتدار اولنان جواب اجمالیسندن مابعددر .

عرفیهٔ خاصه

فی‌سبیل‌اه طالب علم اولان هركیمسه فی‌سبیل‌اه طالب علم اولدقجه فی‌سبیل‌اه مجاهده ایدنلردن دائما افضلدر . اما اوطالب علم بتون ازمانده مجاهدین فی‌سبیل‌اللهدن علی‌الدوام افضل دكلدر .

مشروطهٔ خاصه

فی بیل‌اه طالب علم اولان هركیمسه فی‌سبیل‌اه طالم علم اولدقجه فی‌سبیل‌اه مجاهده ایدنلردن بالضروره افضلدر . اما اوطالب علم بتون ازمان موجودیتنده مجاهد فی‌سبیل‌اللهدن علی‌الدوام افضل دكلدر .

عكس مستوی هرایكیسنده حینیهٔ لا دائمه‌در .

مجاهد فی سبیل‌اللهدن افضل اولانلرك بعضیسی فی‌سبیل‌اه طلب علم ایتدیكی زمانده‌كی طالب علمدر. یوخسه طالب علم صفتیله متصف اولان كیمسه‌نك بتون ازمان موجودیتی اعتباریله دائما دكل .

هرایكیسنك عكس نقیضی كرك متقدمین وكرك متأخرین مذهبلرنده عرفیهٔ عامیهٔ كلیه‌دركه لادوام

ذاتى فى البعض ايله مقيددر . فى سبيل الله مجاهدينڭ افضل اولمسان كيمسه‌لرڭ هيچ برى ؛ افضل اولمامق صفتيله متصف اولدقلرى زمانڭ هپسنده على الدوام فى سبيل‌اه طالب علم دكلدر .

فقط بونلرڭ بعضيسى‌ده بتون ازمان موجوديتلرنده دوام اوزره طالب علم دكلدرلر.

جهت مذكوره لزومنڭ قياس خلفى اصولى ايله اثباتى [١]

اكر قضيهٔ مذكوره فى سبيل الله قيدينڭ وصف موضوعده محض فائده اوله‌رق علاوه‌سيله دوام وصفى‌نى اعتبار و دوام ذاتى‌نى نفى سورتيله عرفيهٔ خاصه‌يه ارجاع ايدلمامش اولسه عرفيهٔ خاصه‌نڭ نقيضى صادق اوله بيليردى. يعنى (يا مطلقا طالب علمڭ بعضيسى طلب علم ايتديكى زمانڭ بعضيسنده‌بيله مجاهد فى سبيل اللهدن افضل دكلدر. ويا مطلقا طلب علم ايله متصف اولمش كيمسه‌لرڭ بعضيسى جميع اوقات وجودنده على الدوام مجاهد فى سبيل اللهدن افضل‌در) . قضيه‌سى صادق اولور .

ملازمه علم منطقجه بديهيدر .

بطلان تالى‌يه كلنجه :

برنجى قضيه‌نڭ صدقى اصل قضيه‌يه ايكنجى قضيه‌نڭ صدقى ايسه اغراض نفسانيه و آمال شيطانيه ايله طلب علم ايدن كيمسه‌لرڭ ذم وقدحى حقنده‌كى آثار شرعيه‌يه مخالف اولمغله محالى مستلزمدر . محالى مستلزم اولان شى ايسه محالدر . شوحالده صدق تالى محالدر .

---

٧ نسخه‌مزده‌كى برنجى سؤال اوله‌رق مندرج بيتلرڭ حلنه دائر اداره‌خانه‌مزه وارد اولان اجوبه ميانده درجهٔ كافيه‌ده حل مسئله‌يه اصابت ايدن بولنه‌مديغى و بناءعليه برهفته دها تمديد ايدلديكى حالده

[١] اهل سنت مذهبيله اكتفا اولنمشدر .

يئه برجواب تام ظهور ايتمديكى جهتله غزته‌مز طرفندن بروجه آتى حلنه ابتدار اولندى :

ولتشكو بعين ما اكل ركابها
وقيل المنادى اصبح القوم ادلجى
فظلت كأنى اتقى رأس حية
بحاجتها ان تخطئ النفس تعرج

قائلى شاعر مشهور شماخ‌در ، (تشكو) مؤنث غائبه ضميرى اولان (هى) لفظنه اسناد اولنمشدر ، مرجعى ، مرأه‌در ، (عين) كوز معناسنه‌در ، (ما) كيجه يولجيلقلرى ديمك اولان (سرى) دن عبارت اولور . (اكل) تعب ويرمك معناسنه اولوب لفظى اعتباريله (ما) يه راجع مذكر ضميرينه اسناد ايدلمشدر . (ركاب) ابل كبى جنس اولوب مفردى راحله‌در . (قيل) قول معناسنه‌در و (ما)يه معطوفدر ، (المنادى) مجرور در ، (اصبح القوم) قيل‌دن بدلدر . (ادلجى) ده حرف عطف حذف اولنمشدر . عباره : وقيل المنادى مرةً اصبح القوم ومرة ادلجى تقديرنده‌در .

(فظلت) فصرت معناسنه فعل ناقص اولوب خبرى اولان (اتقى ان ابوح بما اجد) قولى محذوفدر ، (كأنى اتقى رأس حية) عباره‌سى : مثل اتقائى رأس حية معناسنه اوله‌رق حالدر ، (بحاجتها) بحاجتى اليها تقديرنده‌در . (ان تخطئ النفس تعرج) قولى ان لم تقتل تلك الحية نفسك تعرج اى تجعلها عرجاء معناسنه‌در. بو تحليله كوره بيتلرڭ معناسى: اوقادين بنيدى يوران كيجه يولجيلقلرندن ومناديڭ بعضا: قوم صباحلادى، بعضاً‌ده كيجه يولجيلغنه دوام ايدڭ ديمه‌سندن باقيشيله شكايت ايديور ، بن ايسه اوقادينه اولان احتياجم جهتيله رقباء خوفندن حسياتمى اظهار ايده‌ميه‌رك اولديرمسه بيله طو باللاده بيله‌جك بر ييلانڭ بكا متوجه باشندن احتراز ايدر كبى توقى ايلردم ديمك اولور .

ياخود (كانى اتقى رأس حيـة) قولى شاعرڭ اويقوسزلقدن بيتاب قالديغنى آڭلاديركه بوكا كوره : بن‌ده حيوان اوزرنده اكا احتياجم جهتيله او يقوسزلقدن اولدرمسه بيله اياقلريمه بر ضرر ايراث ايده‌بيله‌جك بر ييلانڭ بكا متوجه باشندن احتراز ايدر كبى كاه صاغمه كاه صوله ميل ايدر دم ديمك اولور .

ايران مسلمانلرى

ايران شاهينڭ برسنه‌دنبرى احرار ايرانه اجرا ايلمكده اولديغى مظالم بتون انسانلرڭ انظار نفرتنى ايران اوزرينه جلب ايتمشدر . شاه ، ايرانليلرڭ حقوق شرعيهٔ مغصوبه‌لرينى مطالبه‌يه تشبثلرى نسبتنده فكر استبدادكارانه‌سنڭ ترويجنه چالشمقده وانواع مظالمى ايقاع واجرا ايلمكده‌در . حقيقةً زواللى ايران احرارندن يالڭز بينى اوستى آصيله‌رق اضطرابات شديده ايله ترك حيات ايدنلرڭ مقدارى حسابه كلميه‌جك صورتده اولديغى سويلمك درجهٔ ظلمنى افهامه كفايت ايدر . حتى هر نوع تعرضدن مصون اولان معابد اسلاميه‌يه تحصن ايدن زمرهٔ ناجيهٔ احرارڭ بيله طوب ايله افنا ايدلدكلرينى تأسفلرله ايشيديورز .

اولجه افكار حريتڭ غلبه‌سنه باقه‌رق برقانون اساسى اعلان ايتدى . مبعوثان ملتى طهرانده اجتماع ايتديلر . مظالمنه ظهير اوله‌جق طرفدار بولور بولماز تشكيل ايتديكى مبعوثانى طوپله طاغتدى . بتون ملت وكيللرينى محو وتالان ايتدى . اصول مشورتڭ شرع شريفه مغاير اولديغى بيان ايله اسلاميته‌ده عظم بر بهتانده بولندى . برايكى مجتهدده دينى صرف منافع خسيسه اوغرنده آياق آلتنه آله‌رق شاهڭ بوفكرينه طرفدار اولدى . الحاصل ايرانى شورش واختلاله جولانكاه ايتدى .

شوصوڭ زمانلرده افكار حريت قوهٔ مستبده‌يه غالب بر شكلده‌در . تبريز طرفنده‌كى احرار فرقه‌سى استبداد طرفدارلرينى پريشان ايتديلر حتى وان واليسى طرفندن داخليه نظارتنه كشيده اولنان تلغرافدن اڭلاشلديغنه كوره حدود خاقانيه‌يه يقين بولنان ديلمان حاكمنى دخى فرقهٔ احرارڭ فراره مجبور ايتدكلرى اڭلاشيليور . بوكبى عالم اسلاميت وانسانيتى فرحناك ايده‌جك حوادثى ايشتدكجه آرتق سحاب استبداد ـ احتمال كه مولدى اولان شاهله برابر ـ ايران اوزرندن صورت قطعيه‌ده صيريله‌جغنه اميد وار اوليورز.

شاهڭ جنوبى روسيه‌يه فرار ايتمك اوزره اولديغى واو اراده برسراى اشتراسى تشبثنده بولنديغى وبوكا روسيه‌نڭ عدم موافقتى اوزرينه تركيه‌ده اقامت ايده بيلمسيچون باب عالى ايله مذاكراتده بولنديغى خبرلرى بو اميدمزه قوت ويرييور .

روسيه حكومتنڭ هر نه‌دنسه قبول ايلمديكى بر مستبد ؛ برحر مملكتده نه‌يوزله كلمك ايستديكى استغراب اولنه‌جق احوالدندر .

زبدهٔ سياسيه

بوهفته ايچنده احوال سياسيه‌ده غريب صفحه‌لر كورلمشدر، دها طوغروسى برمدتدن برى حاضرلانمقده اولان ترتيباتڭ مقدماتى تظاهر ايتمكه باشلامشدر .

ابتدا قونفرانسه طوغرو برخطوه آتلمش اولديغى كوريليور . آوستريا ومجارستانڭ نصل برجرأت سياسيه ايله بوسنه وهرسكى الحاق ايتديكى و بلغارستانى نه يولده استقلاله تشويق ايتديكى معلومدر . مسئله‌يى ايجه تشريح ايده‌بيلمك ايچون بو ايكى وقعه‌نڭ اولياتندن برقاچ كلمه ايله بحث ايده‌لم .

آوستريا حكومتى اوروپاده برزمانلر محافظه ايتمش

اولدیغی موقعنی صادووا محاربه‌سندن صکره غائب ایتدی. نهایت بیسمارق پولتیقه‌سنی تعقیبه مجبور اولدی، اتفاق مثلث مقاوله‌سنی امضالادی. بونکله آلمانیاده، آلمانلر اوزرنده نفوذینی غائب ایتدی، ینه بیسمارق پولتیقه‌سیله منفعتنی شرقده آرادی. جنوبه طوغرو ـ سلانیکه قدر ـ جرمن آقینتیسنی ایلرویه سورمك استدی. بالقانلرده آوستریا نفوذینه مقابله کوستره‌جك روسیه نفوذی، جرمن جریانه قارشی کله‌جك اسلاو عنصری واردی. آوستریا آلمانیانك مظاهرتیله روسیه‌یی اقصای شرقه سوق ایدرك اوزاقلرده اویالیه‌جق چاره بولدی. بالقان شبه جزیره‌سنده استه‌دیکی کبی چالیشمغه باشلادی. ماکدونیاده ترتیبات والقاآتده بولندی. دور استبدادده حکومت عثمانیه نزدنده‌ده زمینی مساعد کوره‌رك بو دور رجالنه دیله‌دیکنی ترویج ایتدیرمك پولتیقه سنه‌ده آلیشدی. بوغیرتلر صره‌سنده بلغارستانده‌ده آوستریا نفوذی توسع ایدرك عادتا اوراده روسیه نفوذینه غلبه چالدی. اکر عثمانلیلر کندیلرینی بر کرداب پریشانی‌یه سوروکله‌ین استبدادی قیروب آتمسه‌لردی اوستریا ماکدونیاده دها بر چوق فرلداقلر چویره‌جکدی. ایتالیا آوستریانك بالقان پولتیقه‌سندن متأذی اولدیغی حالده اتفاق مثلثه مربوطیتی بوخصوصده آز چوق الی باغلی بولندیریوردی.

ناکهانی برصورتده مشروطیت عثمانیه اعلان ایدلدی اوروپا سیاساتی اساسندن صارصلدی. بوصره‌ده اقصای شرقدن یوزینی چویرمش اولان روسیه‌ده برطرفدن کندینی طوپلامغه چالیشمقده، دیکر جهتدن شرق احوالنی دها زیاده دقتله تعقیب ایتمکده بولنمش ایدی.

دور استبدادده بوسبتون آلمان پولتیقه‌سنه تابع اولمش اولان حکومت عثمانیه ایله اوزلاشامیان انکلتره حکومت مشروطهٔ عثمانیه ایله عقد رابطهٔ مودته تهالك کوستردی. اولا برچوق نقطه‌لرده عثمانلی منافعیله انکلیز منافعی برلشیوردی. ثانیاً انکلتره واسع مستملکاتنده مادةً ومعناً تماسده بولندیغی حکومتلرله آره‌سنده اخلالی بادی اوله‌جق مسائلی برصورت تسویه‌یه ربط ایله رابطهٔ ائتلافیه تأسیس ایتمك پولتیقه‌سنی تعقیب ایدیوردی. بونی‌ده مسالمت عمومیه‌نك بقاسنه مدار عد ایدیوردی. زنکین، تجارتی وصنایعی غایت مترقی، مستملکاتی واسع ادارهٔ حکومتده مقتدر، ترقیات اقتصادیه‌یی تأمینده ماهر اولان انکلیز قومنك محاربه استمکده منفعتی یوقدر. بلکه اللرنده بولنانی محافظه وتأمین ایتمکده منفعتی واردر. شوقدرکه آلمانیا عین موقعده بولنمیوردی. برکره آلمانیا اوروپانك وسطنده کوندن کونه قوتنی تزیید ایدیور، عسکرینی ودونانماسنی قوی برحاله کتیریوردی. نفوسی آرتدیغی صنایعی وسعت بولدیغی ایچون بونسبتده یکی مخرجلر بولمق، نفوذینی توسیع ایلمك، مستملکات تدارك ایتمك، والحاصل بوکون عالم مدنیتده اکلاشیله بیله‌جك معناسیله فتوحات اجرا ایلمك احتیاجنده ایدی. حالبوکه بتوحاتده اك زیاده انکلتره‌نك منافعنه طوقونه بیلیردی. آلمانیا سوزینی کچیرمك، مرامنی اجرا ایتمك ایچون قوته محتاج اولدیغنی پك ایی تقدیر ایتمشدی. اتفاق مثلث بوقوتی تزیید ایلمشدی. اوصورتده‌که آلمانیا کوندن کونه دنیانك هرطرفنده قوتنه استناداً سوزینی کچیرمك، بالخاصه شرقده نفوذینی آرتدیرمق اقتدارینی کسب ایدیوردی. بوصورتله آلمانیا و اتفاق مثلث مسالمت عمومیه‌نك ـ کلیشی کوزل سویلندیکی کبی ـ مسالمت عمومیه ایچون برضمان دکل، برتهلکه تشکیل ایدیوردی.

انکلتره پولتیقه‌سی، ابتدا انکلیز منافعنی، ثانیاً منفعت عمومیه‌یی تأمین ایچون آلمانیا علیهنه دوندی. آلمانیا، شورش انکیز عالم کبی کورلدی. بناءً علیه آلمانیا اطرافنده آغ اورلمکه باشلاندی. فرانسه روسیه اتفاقی ابتدا اتفاق مثلثه قارشو برموازنه تشکیل ایلدی. انکلتره فرانسه و روسیه ایله ائتلاف حاصل ایتدی. ایتالیا یواش یواش اتفاق مثلثدن مباعدت ایتمکه باشلادی. آلمانیا برایکی یرده تجربه‌یه قیام ایتدی. بوتجربه‌لرك اك مهمی فاس مسئله‌سی اولدی. اوراده آروپانی قارشوسنده بولدی. بوندن صکره آلمان وآوستریا نفوذی برقات دها شرقه، بزم اوزریمزه چویرلدی.

اشته بوصره‌ده عثمانلی انقلابی وجوده کلدی. آوستریا بوسنه وهرسکی الحاق ایدی ویردی. بونك ایچون بلغارستانه استناد ایتدی. بالقان شبه جزیره‌سنده برنقطهٔ استناده احتیاجی واردی. یالکز قالمق استمیوردی بلغارلرك استقلال سوداسندن، پرنسك قراللق هوسندن استفاده ایلدی. آوستریا دوشونمش اولملی‌که حکومت مشروطهٔ عثمانیه روسیه وانکلتره وفرانسه ائتلافنه متمایل اوله‌جق، انکلتره عثمانلیلرك حریتنی القشلایه‌جق روسیه بالقان شبه جزیره‌سنده سنه‌لردنبری روس نفوذینه غلبه چالان آوستریا نفوذینی قیرمق، جرمن جریاننه مانع اولوب اسلاو عنصرینی بوجریاندن قورتارمق ایچون حکومت مشروطهٔ عثمانیه‌یه دست وفاقی اوزاته‌جق بویله‌جه شرقده آوستریا نفوذینه، شرقه طوغرو آلمان آقینته برسد چکیله‌جك، آلمانیایه قوریلان آغك ایچنه ذاتاً دوشمش اولدیغی کبی بوآغ طارلاشه‌جق، بلکه آغ بوسنه وهرسکك شمال حدودینه، آوستریا ومجارستان سرحدینه کریله‌جکدی. آوستریا بویلانی سنه‌لردن بری قدمه قدمه ایلریله‌دیکی برساحه‌ده رجعت قهقهریه‌یه اوغرامق قبیلندن کوره‌رك هیچ اولمازسه النده بولنان یرده یرلشمك استدی.

برکره بوسنه وهرسکده یرلشه‌جك، دیکر طرفدن مستقل بلغارستانی‌ده نفوذ وتأثیری آلتنده طوته‌جق، شمالدن، شرقدن ماکدونیا اوزرنده نفوذینی ادامه ایلیه‌جکدی. بشقه برحساب دها واردی‌که اوده بلغارستانك اعلان استقلالی اوزرینه بالقانلرده برطوپ پاطلامسی، محاربه ظهوره کلمسی، عثمانلیلرك یکی دورهٔ حریتی ـ اسکیسی کبی ـ سورکمز اولمسی، اسکی دور

استبدادك اعاده ایدلمسی ایدی. شو حساب آلمانیانك‌ده ایشنه کلدیکی کبی ممالك عثمانیه‌ده استبدادی اعاده ایتمك فکر ونیتنده بولنانلرك‌ده استناد ایده بیله‌جکلری بر پولتیقه ایدی. بو پولتیقه‌ده ـ حفظنا الله ـ موفقیت، حکومت مستبده‌یی برقات دها آلمانیا وآوستریانك قوجاغنه آته‌جق، حکومت مشروطهٔ عثمانیه‌نك انکلتره و روسیه پولتیقه‌سنه تمایلاتنه‌ده محل قالمیه‌جقدی. اشته شوحساب بزی بتون حیثمزله آوستریا وآلمانیا پولتیقه‌سندن اورکوتمش، آوستریانك اورمق استدیکی ضربه‌دن بتون متانت واعتدالمزی محافظه ایله قورتلمغه سوق ایلمشدر.

نه اولدی؟ برلین معاهده‌سنی نقض ایدن بر ایکی حرکتی پروتستو ایتدك. بین الملل بر قونفرانس عقدیله مذاکرات اجراسنی طلب ایلدك. بلغارستانك درسعادته کوندردیکی مرخص ایله مذاکرات جریان ایتدی. قونفرانسده تدقیق وتصدیق اولنمق شرطیله بر زمین ائتلاف بولندی. آوستریا ایله باشلایان مذاکره فاصله‌یه اوغرامشدی. چونکه آوستریا قونفرانسه بوسنه وهرسکك الحاقی تصدیق ایدلمه‌دن کیرمك استمیور، تعویضات سوزینی دیکله‌میوردی.

حکومت عثمانیه‌نك دکل ملت عثمانیه‌نك آوستریایه قارشو حس ایتدیکی نفرتك برنشانه‌سی اولان مقاطعه، آوستریا تجارتنی کلی صارصدی. آوستریا ومجارستان خارجیه ناظری بارون ده‌رنتال تلاشه دوشدی. تلاشی بوقدرله قالمدی. آوستریاده آوستریالی وایتالیان طلبه آره‌سنده مجادله قوپدی. بوهمیاده چهلر آلمانلر علیهنده نمایشلره باشلادی. اوراده آوستریا بایراغی یرتیلدی. یشاسون صرپلیلر! دیه حایقیرلدی.

ایمپراطورك شخصی پولتیقه‌سندن کندینی قورتارمغه چالیشان آلمانلر آوستریایه ایمپراطورك مواعید شخصیه‌سی درجه‌سنده ظهیر کورنمیور. ایتالیا مجلس مبعوثاننده

جریان ایدن مذاکراتده اتفاق مثلثك محافظه‌سی و آوستریا لهنده اداره‌ٔ کلام ایدن برمبعوثه خطاباً « بارون ده‌رنتالك اوشاغی ! » دیه حایقیردیلر . نطقك آوستریا سفیری طرفندن یازلمش اولدیغنی سویلیه‌رك تحقیر ایتدیلر .

اشته شو صره‌ده آوستریا ایمپراطوری فرانسوا ژوزفك آلتمشنجی سنهٔ دوریهٔ قعودی تبریکاتی اجرا اولندی .

آوستریا و مجارستان خارجیه ناظرینك استعفا ایده‌جکی ، آوستریانك بوسنه وهرسکه مقابل یوزمیلیون قورون تعویضات ویره‌جکی ، ائتلاف ایچون مذاکره‌یه کیریشه‌جکی ، صورت ائتلافیه قونفرانسنده تدقیق وتصویب ایدلمك شرطیله روسیه‌جه بوکا برشی دینلمیه‌جکی سویلنیور . شوحال آوستریا پولتیقه‌سنده بیوك برتحول کوستریور .

آچیق مخابره

مکتب حقوق اوچنجی صنف طلبه‌سندن اکری دره‌لی مصطفی افندی‌یه

توجهکزه تشکرله برابر حقی بیانده اغراق ایتمامکزی رجا ایلرز . یالکز مجیب افندی‌یه اولان تبریك وتحسینکز حقیقةً حقی بیاندر . آنك ایچون مکتوبکزی مجیب افندی‌یه کوندردك .

— اعتذار —

طقوزنجی نسخه‌مزده مندرج (مدرسه) سرنامه‌لی منظومه‌ده :

ایلرسك افقلرده‌کی قسوتلی سحابی دینه‌جك یرده: (سمایی) دینلمش و: برتابش حجت ؛ برنالش حجت اولمش یرده :

کونك برنده کلوب یاتدی برحرارتله مصراعنده (یاتدی) یرنده‌یا کلش اوله‌رق (یاندی) یازلمش اولدیغندن مع الاعتذار تصحیح اولنور .

فطین

محمودبك مطبعه‌سی